

Li gorî şarezayên DPT (Rêxistina Plansaziyê ya Tirkiyeyê) pêkhatina ve yekê girêdayî baweriyê qederperestiyê ye. Lê, heman şareza dida zanîn ku digel ku gelê Kurdistanê bêhtir girêdayî baweriyê qederperestiyê ye jî, li Kurdistanê nîşaneyên 'teqîneke girseyî' xwe dane der.

Li gorî DPT'ê Kurdistan li ber teqînê ye

RÛPEL 3

Hevpeyvîn li gel gerînendeyê Giştî yê Ûlkede Gündemê Erdem Önal: "Rejîm tevahiya hêz û kesên muxalîf jî xwe re neyar dibîne" RÛPEL 8-9

Zülküf Kışanak li ser şehîd İzzettin Görnü nivîsand "Piyê şehîdan şehîd İzzettin Görnü" RÛPEL 6

Mîrhem Yiğit "Hikûmet termometreya dewletê ye" RÛPEL 7

NAVEROK

7

A. Şengal: Heke bawernameya we ya zînamê kurdî hebe, hûnê bibine mamoste

10

Servet Yükselir: Binefşa Narîn û Cembeliyê Mirê Hekarî - v-

11

Azad Altun: Ji welêt du listikên watedar

Ji Xwendevanan

MERHEBA xebatkarên rûmetê, di vê ger-mahiya havînê de em ji hênika hiya dilê xwe ji we re silavên xwe dişînin. Di rojnameya vê hefteyê de nivîsa ku me ji we re şandibû hatibû weşandin. Ji kêfa, me nikaribû xwe bigirta, di nava van çar diwarên girtîgehê de li vê dera sar. Dil û mêjiyê me ji kêfa bû wekî bilbilekî û berê xwe da çiyayên Kurdistanê, tevî refên ARGK'ê bû. Hevalê min Bülent seba ku ew hê nû nû hinî xwendina zîmanê me dibe, inca ku navê wî jî derketibû ji kêfa tebatî nedihatê. Pirtûka Osman Aytar "Kurdîstana bi fiştî fiştî" jî ji me re hat. Em gelekî spas dikin. Emê wekî çavê xwe biparêzin. Hûn mirovên heja li xwe baş binêrin.

MURAT ASLANHAN-BÜLENT ŞIŞKIN

XEBATKARÊN birêz, ji ber ku hûn di bin mercên giran de li Tirkîyeyê rojnameyê bi zîmanê me yê neteweyî derdixin em silavên xwe yê bê dawî ji we re dişînin. Pêwîst e gelê me qîmeta "Azadiya Welat" bizanibe bixwîne û bide xwendin. Em tev dizanin ku derxistina weşanê bi kurdî û bê derew li Tirkîyeyê ne hêsan e û bi qelenê giranbûha tê derxistin. Ez dixwazim tiştêkî pêşniyazî we bikim. Ez kebanî me. Ez bawer im ger hûn di quncîkê de tarîfê xwarinan biweşînin wê çêtir bala kebanîyan bikişîne.

Ez bi gotîneke Apê Ho dawiyê li nameya xwe tînim. "Ji serxwebûn û azadiyê bi rûmetî tiştêk nûn e, ger mirov ji dil xebatê neke, wê her dem barê bindestiyê bikişîne."

SOZDAR BÊMAL/TARSUS

Hikûmeta MGK'ê û azadiya derbirina ramanan

SAMI TAN

Kes nîzane çî bi çapemeniya ku şîrîkên hikûmeta berê jê re dibêjin "çapemeniya kartel" hat. Ji nişka ve rojnameger û rewşenbîrên di girtîgehê de hatin bîra wan. Dema mirov bala xwe dide van nîqaş û nivîsên li ser serbestiya derbirinê, bivê nevwê nîrxandinê Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan tîna bîra mirov. Li gorî van nîrxandinan artêş rasterast dest diavêje polîtîkayê û bi metodên ji yê berê cûdatir li piştgiriya gel digere. Di heman nîrxandinan de daxistina hikûmeta Refahiyol wekî tasfiyekirina çeteyê Çîllerê tê binavkirin. Wisa xuyaye ku artêş wê berstûka malbata Çîllerê bi hêsanî bernede, li aliyekî nîqaşên li ser azadiya çapemenî û derbirinê gur dibin, li aliyê din qala darizandina Tansu Çîllerê tê kirin.

Ev nîqaşa li ser çapemeniyê ne tenê bi hikûmeta MGK'ê û artêşê ve girêdahî ye, hinek sedemên din jî hene. Yek ji wan sedemên hatina heyeta Komîteya Navneteweyî ya Parastina Rojnamegeran e. Jixwe vê rêxistinê û hinek rêxistinên din ji demê dirêj ve ye ku ji bo azadiya hinek rojnameger û rewşenbîran kampanya daye destpêkirin û çalakîyan pêk tîne. Heyeta vê rêxistinê bi avabûna hikûmeta nû

re hat Tirkîyeyê û ji rayedarên tirk berdana rojnameger û rewşenbîrên girtî xwest. Rayedarên tirk wekî hikûmetên berê helwesteke şîrogermî nişan dan, heta hinekan qala azadiya Mamosta Beşikçi kir. Li gorî nîrxandinan rojnamegerên di nava heyetê de helwesta rayedarên tirk zêde hevîyê nade. Belkî efûyêke bişînor a ji bo berpîrsên karê nivîsaran a rojnameyan derkeve, lê ew jî birîne derman nake, lewre bi sedan rewşenbîrên ku ji ber xalên cur bi cur ên qanûnên anti-demokratîk hatine girtin, hene.

Li vir taktîkeke rayedarên dewletê balê dikişîne, dewlet dixwaze hin kesên ku bûne simbol, wekî İsmail Beşikçi, Eşber Yağmurdereli, Işık Yurtçu bi efûyên taybet berde û devê ve mijarê bigire. Lê ji ber ku ew kes ve yekê napejirînin, ev bi taktîk bi ser nakeve.

Sedemêke din a vê helwestê jî endamtiya Yekîtiya Ewropayê ye. Tê gotin ku navê Tirkîyeyê di nava listeya welatên ku wê heta sala 2003'yan bibin endamên yekîtiyê de tune ye. Rayedarên yekîtiyê wê bi Tirkîyeyê re civîneke taybet pêk bînin û di vê civînê de wê kêşeya kurd û mafên mirovan wekî astengên sereke yê li ber endamtiya Tirkîyeyê werin destnî-

şankirin. Ji ber vê yekê hinek nivîskar avêtina hin gavên berbiçav dixwazin.

Divê mirov yekalî li rewşê nenihêrî, lewre ve navberê de hin tiştên din jî diqewimîn. Cendîrme li ber çavên rojnamegeran lêdanê hovanê li girtiyên Girtîgeha Metrîsê dikin. Bi vê yekê jî didin zanîn ku tu ferqê naxin nava gelê kurd û tirk. Her wiha artêşa ku dev ji Tansu Çîller û Meral Akşenerê bernade, Cîgirê Gerfîndeyê Şaxa Îstixbaratê yê Emniyetê Bülent Orakoğlu davêje hundir, li ser agahiyên ku Hanefî Avcî li ser Veli Küçük û endamên çeteyê yê di nava artêşê de dide, qet ranaweste. Dîsa generalên tirk qet guhê xwe nadin agahiyên li ser kontr-gerrîla Yeşil (Mahmut Yıldırım) ku li gorî Avcî tevkujiya taxa Gaziyê bi destê wî pêk hatiyê. Wî zilamî piştî daxuyaniyên Avcî telefonî rojnameya Yeni Ufuk kir û da zanîn ku wî hemû tişt di bin fermana dewletê de ji bo dewletê kiriye. Jixwe li gorî rayedarê CHP'ê Sinan Yerlikaya jî, Yeşil jî serkaniya giştî fermanan digire.

Wekî encam divê mirov tu car ji birneke ku ew hikûmeta MGK'ê ye, ew hevkarîya "de fakto" ya di navbera artêşê û hinek çepgirên de jî divê ji holê bê rakirin. Pêwîst e hezên demokratîk rêxistibûna xwe xurt bikin. Li aliyekî divê azadiya derbirinê bê xwestin, li aliyê din jî ew rê nedin hin gavên li dijî mirovahiyê wekî li girtîgehê bicihkirina sîstema hucreyan. Her wiha divê berî her tiştî jî hikûmeta nû bi şûn ve kişandina buhayê ku hate ser heftê bê xwestin.

Pêlên Zapê, bi giyana 14'ê tîrmehê kurmê darê dixeniqîne

MEMED MEMEDÎ

Gava ku mirov dibêje Mezopotamya di cih de tiştê ku tê bîra mirov û tirkîniyê bi dilê mirov dixê, jiyana, azadî, biratî, wekhevî û dilşahî ye; dewlemendiya sererd û binerd e. Tê de ji her rengê darê fêkiyên cur bi cur hene. Lê yê ku ve bihuştê dide jiyandin û xwîna azadiyê li her cihî belav dike Kurdistan e. Yanî dil, dilê bi buhişt Kurdistan e. Ji ber vê yekê jî yê ku dixwaze bihuştê bixê bin destê xwe, gerek e ku bibe desthilatdar li ser Kurdistanê.

Bêguman ve xweşî û dewlemendiya kir ku girêz ji devê hovan biherike. Gurên hov birçî, car caran ku fêrsend didîtin êrîş dibirin ser vî dilî. Lê dûvê xwe dixistin nav lingê xwe, dikirin kûze kûz û vedigeriyan. Di seranserê dîrokê de, pir kesên berxwedêr û gelek jî xayin derketin. Lê mixabin ji bo demêkê be jî serkeftin a xiyaretê bû. Vê rewşê jî dihişt ku bav û kalên me bêjin "Kurmê darê ne ji darê be, dar narize."

Şitla azadiyê çawa ku serê xwe radikir, bahozek radibû û dixwest ku şitlê jî rehan ve hilbike. Ji ber vê yekê, her çar aliyên şitlê xiste çemberekî. Lê dema ku bê çare ma, kurm xistin pêş xwe û dixwest bi vî awayî jî, şitlê ku ji nû ve şîn di-be ji holê rake.

Di vê operasyona dawiyê da jî, bi alîkariya çanawarê mezin, êrîş kirin ser Zapê. Lê rihê 14'ê tîrmehê lêdanek bû, li ser serê dijmin û hevkarên wî, îro jî gerilayan bi hêza ku ji vî rihê standine, lêdanê mezin, li dilê dijmin û hevalên wî xistin û hêlîna xiyaretê parçe dikin.

Li dijî vê helwesta ha, kulîlk û pelên şitlê di bin dirûsmeya "Xwe sipartin dibe xiyaretê, berxwedan jî dibe serkeftinê!" de serê xwe rakirin û bi vê serhildana li Zîndana Amedê fermana kurm rakirin. Di 14'ê tîrmehê de piştî lê hat şikandî. Dijminê hov tevî welatfiroşan, dixwastin ku zindanê jî partiyê re bikin goristan û çî hêzên xwe yê ku hebûn tev dane ser. Di vê operasyona dawiyê da jî, bi alîkariya çanawarê mezin, êrîş kirin ser Zapê. Lê çawa ku rihê 14'ê tîrmehê lêdanek bû, li ser serê dijmin û hevkarên wî, îro jî gerilayan bi hêza ku ji vî rihê standine, lêdanê mezin, li dilê dijmin û hevalên wî xistin û hêlîna xiyaretê parçe dikin. Li Amedê çawa ku dijmin bi destê Şahin û Yıldırım "halanên serkeftinê" didan û digot: "Êdî me şitil hişk kir." Bi vî awayî tevî Mesûdê kurm, xwe bi cihanê bide nişan ku bi "ser ketî ye" û ew li her cihî "serdest e". Lê çawa ku livbaziya 14'ê tîrmehê xiyaret kuşt û gel li xwe vegerand, livbaziya zarokên Zapê

wekî lehiyê pêl bi pêl xiyaret ji ser axa welat paqij dike û ber bi azadiyê ve dimeşe. Lewra 14'ê tîrmehê bîngeh bû ji bo berxwedanê.

Serokê tevgera azadiyê, ji bo berxwedana zindanê wiha dibêje: "Berxwedantiya PKK'ê ya dîrokî di serî de di Zîndana Amedê de ye, wateya wê ya mezin di vir de ye. Şerê li vir bersivdayîna dîrokê ya hezar salî bi serkeftinê eslî û kefarete e. Gelê me piştî ku bi sedsalan winda kiribû li wir qezenc kiriye."

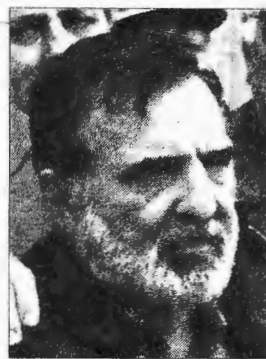
Di 14'ê tîrmehê de fermana xiyaretê hate rakirin û rihê ve berxwedanê di salvegera xwe ya 15'an de bi lez didome li serê Çiyayê Zapê û li tevahiya Kurdistanê. Ji ber ku felsefeya jiyane li Kurdistanê şer e. Şer jî berxwedanê dixwaze li Kurdistanê, berxwedanê jî mirovatî ye.

Çawa ku xiyaret li kela Amedê hate binerdi kirin, bi rihê berxwedana 14'ê tîrmehê, îro jî kurmê ku dara mirovahiyê qul dikir, bi pêlên Zapê tê xeniqandin ku careke din serî raneke.

HATE diyarkirin ku PDK'ya ku 3 sal e ji bo parvekirina hatina bazirganiya sînor bi YNK'ê re şer dîke, rojê nêzîkî milyonek dolarî hatinê ji xûgiya (xerac) sînor distîne. Der heqê vê yekê de berdevkê Kongreya Netewî ya Iraqê (ANC) diyar kir ku PDK vê xeracê bi kurê Saddam Huseyin Uday re parve dîke. Her wiha berdevkê ANC dibêje ku serokatîya PDK'ê qismek ji hatina petrolê ya ku firotiyê Tirkîyeyê jî daye rêveberiya Bexdayê. PDK jî aliyekî din ve jî her qamyona ku di sînor re derbas dibe, di bin navê baca xizmetê de xeracê digire. Rojê jî bilf 130 hezar dolarî baca xizmetê, PDK di trafîka petrolê de jî, serê litreyekê 2 sent xerac distîne.

KOMÎTEYA Navneteweyî ya ji bo Parastina Rojnamevanan (CPJ) ku di nav endamên wê de kesên navdar mîna Peter Arnett û Terry Anderson jî hene, ji bo parastin û azadîya hevpişeyên xwe yê girtî hate Tirkîyeyê. Vê heyetê raporeke ku tê de navê rojnamevanên ku di girtîgehê de jî heye dane rayedarên dewletê. Her wiha di rapore de tê diyarkirin ku li 24 welatan 185 nûçegihan, êdîtor û weşankar di girtîgehê de ne û jî ve hejmarê 78 kes bi tenê li Tirkîyeyê girtî ne. Li hêla din heyeta CPJ'ê tevî heyeteke ku nivîskar Yaşar Kemal jî di nav de bû li Girtîgeha Saray'ê rojnamevan Işık Yurtçu ziyaret kir û xelata rêxistinê danê.

NÛÇE

Li gorî DPT'ê Kurdistan li ber teqînê ye

Li gorî şarezayên DPT (Rêxistina Plansaziyê ya Tirkîyeyê) pêkhatina vê yekê girêdayî bawerîya qederperestiyê ye. Lê, heman şareza didin zanîn ku digel ku gelê Kurdistanê bêhtir girêdayî bawerîya qederperestiyê ye jî, li Kurdistanê nîşaneyên 'teqîneke girseyî' xwe dane der.

Gelê Tirkîyeyê êdî bi tevger û helwestgirtina xwe baweriyên zanistî jî pûç dîke. Hefteya rabûrî di nûçeyêke Rojnameya Radîkal de hat ragihandin ku, digel ku li gorî pîvanên navneteweyî li Tirkîyeyê şertên "teqîneke girseyî (kitlesel patlama)" pêk hatine lê, ev teqîn pêk nayê.

Li gorî şarezayên DPT (Rêxistina Plansaziyê ya Tirkîyeyê) pêknehatina vê yekê girêdayî bawerîya qederperestiyê ye. Lê, heman şareza didin zanîn ku digel ku gelê Kurdistanê bêhtir girêdayî bawerîya qederperestiyê ye jî, li Kurdis-

tanê nîşaneyên 'teqîneke girseyî' xwe dane der.

Li gorî nûçeyê, di warê parvekirina dahatûyan (gelir) de, koma rajortîrîn 11 caran ji koma herî jêrîn dewlementir e. Dîsa tê ragihandin ku ji bo 'teqîneke girseyî' sînor 10 qat e. Di nûçe yê de tê daxuyandin ku di rewşeke bi vî rengî de pêknehatina 'teqîneke girseyî' jî bo rêveberên dewletê şansekî mezin e. Her wiha tê gotin ku rewşa kambax a Tanzaya, Kenya, Senegal, Panama û Şiliyê girêdayî bi awayekî ne dadiyane belavbûna dahatûyan e û Tirkîye di nav welatên

navborî de tê hejmartin.

Ev nirxandin bûyera ku sala çûyî li Urdunê pêk hatibû tînin bîra mirov. Balkêş e, li welatekî wekî Urdunê ku desthilatdariyêke zordar û otorîter heye gel (ku bêhtir dîndar e) li dijî zêdetir kirina buhayê nan serî hildabû. Bûyerên heman rengî li welatên wekî Misir, Tunus û Fasê jî pêk hatibûn. Li ser sedemên vê yekê Rektore Zanîngeha Azad û Ronakbîrê Sosyalîst Fikret Başkaya pêşin da zanîn ku ev pîvan zêde ne zanistî ne, piştî wî got ku, divê rewşa welatên Amerîkaya Latîn û Tirkîyeyê bê rûberkirin. Başkaya jî bo bédengîya gelê Tirkîyeyê jî bal kişand ser nebûna çanda demokratîk a Tirkîyeyê û got ku pêknehatina proleterbûneke rastîn jî ve bédengiyê xurtir dîke. Başkaya girêdayî ve yekê wiha got: "Gelê Tirkîyeyê tu caran bêyî dewletê tiştê nekiriye. Her dem li hêviya dewletê maye. Lê, dîsa jî divê mirov bêhevî nebe. Mercên her welatê xweser in." Ji aliyekî din ve Mamosteyê Zanîngeha Boğaziçiyê Aborîzan Nail Satılğan der barê pêknehatina 'teqîneke girseyî' de bi taybetî li ser hebûna metodên aşkirina dijberîya gel rawestîya. Satılğan mînaka partiya refahê da û diyar kir ku hêrs û dijberîya gel bi rêxistinên wekî RP hatiye haşkirin, ji ber ve yekê 'teqîna girseyî' pêk nayê. Ronakbîrê sosyalîst wekî sedemeke din jî hebûna mafên wekî mîfing û meşan da û got ku bi ve yekê hêrsa gel dadîkeve û 'teqînê girseyî' pêk nayên.

Bi rastî jî digel ve rewşa kambax bédengîya gelê Tirkîyeyê ya ji bo "şerê qirêj" balkêş e. A balkêştir, êdî sazîyên ku

alîgiriya îdeolojiya fermî dikin jî rewşa kambax a Kurdistanê li xwe datînin. Bo nîmûne Serokê TESEV Can Peker di meha gulana borî de di 'lûtkiya stratejiyên berbendkirina xizaniyê' de li ser rewşa Amedê wiha gotibû: "Di rojên pêşiya me de dûmenên xizaniyê yê Diyarbekirê wê bibin pîrsgirêka herî mezin a Tirkîyeyê"

Her wiha nirxandinên şarezayê DPT'ê jî rewşa kambax a Kurdistanê dîselmînin. Gelo gelê Tirkîyeyê bi ve bédengîya xwe piştgiriya "şerê qirêj" dike? Li ser ve mijarê her çiqas nivîskarê îslamî Yaşar Kaplan got ku gelê Tirkîyeyê li ser rewşê ne agahdar e jî, ji layekî din ve Fikret Başkaya daxuyand ku her çend bi awayekî zanayî nebe jî gelê Tirkîyeyê bi helwestgirtina xwe "şerê qirêj" pesend dîke. Başkaya di dûmahîka axaftina xwe de wiha axivî: "Gelê Tirkîyeyê tê negihîştîye ku rizgariya wî girêdayî gelê kurd e." Lê, li ser heman babete Aborîzan Nail Satılğan da zanîn ku têkiliya bédengî û piştgiriya şerê qirêjî pir kême e. Mamosteyê Zanîngeha Boğaziçiyê, bal kişand ser bédengîya kurdan a li hemberî birçîtî û xizaniyê jî û bo nîmûne jî rewşa kambax a Amedê bi bîr xist.

Li ser nirxandinên DPT yê der barê Kurdistanê de jî digel ku Fikret Başkaya got jixwe li wê derê mercên şer hene û gel li ser piyan e. Nail Satılğan bal kişand ser tekûznebûna nirxandinan û daxuyand ku şarezayên DPT'ê nikarin hînî ve rewşê bibin, ev nirxandineke kême e.

MAZLUM DIĞAN

Nivîskarê îslamî Yaşar Kaplan

Kesên ku Tirkîye kirine ve rewşê dixwazin ew tim şerpeze bimîne

Ma bi rastî jî bédengîya gelê Tirkîyeyê girêdayî qederperestiyê ye?

● Bi tenê ne girêdayî qederperestiyê (kadercilik) ye. Ev nirxandineke çewt e. Li holê girseyêke ku nîzane qeder û qederpersetî çî ye, heye. Sedema bingeîn a ve bédengiyê bandora leşkerî ye. Li Tirkîyeyê gel bi tiştêkî nayê hesabandin, wekî mîhan tê dîtin û wekî mîhan jî tê çêrandin. Her tişt jî vir tê! Jixwe li Tirkîyeyê di pergala artêşê de jî ev yek heye. Dewlet bi milyonan mirovan leşkeriyê dide kirin û wekî 'kûçikên Pavlov' hînî gotina "bifermîne fermandarê min!" dîke. Piştî ve pêvajoyê mirovê li dijî dewletê bédeng dimînin û wekî mîhan xwe dispêrin dewletê.

Ma gelê Tirkîyeyê bi ve bédengîya xwe bi şeweyekî sergirtî piştgiriya şer dike?

● Gel bi awayekî baş û tekûz nîzane li Rojhilat û Rojava çî diqewime. Lê, bi dîtina min çareserkerîna kêşeya rojhilatê başûr ew qas ne zor û dijwar e. Rê û metod diyar in. Lê belê, naxwazîna çareser bikin. Ji ber ku çeteyên nav dewletê û li dervayî dewletê debara xwe bi vî şerî dikin. Ev şer jî aliyê aborî ve Tir-

kiyeyê dîke tengasiyê. Lê, ku gel bi ve rewşê bihese jî nikare tiştêkî bike. Ji ber ku bûye wekî pez!

Baş e, ma ev bédengî jî bo derûdorên îslamî jî ne rast e?

● Rewşa îslamiyan hinekî cudatir e. Berê jî herkesî bêhtir min li ser kêşeya rojhilatê başûr dimîvîsand. Li ser ve mijarê gelek tişt hatin gotin û hatin nivîsandin. Bi bawerîya min, êdî dema nivîsandin û axaftinê qedîya. Bi vî awayî tiştêkî ku bê çareserkerîna zêde nemaye. Bi tenê em dikarin bi desthilatdarbûnê, ve meseleyê çareser bikin. Lê, ji bo ku em nikarin rewşa heyî biguherînin, ne hewce ye ku em ve mijarê wekî benîşt di devê xwe de bicûn! Bédengîya derûdorên îslamî jî ber ve rewşê ye.

Digel ve rewşa kambax û aloz, Tirkîye çawa li ser piyan dimîne?

● Jixwe Tirkîye ne li ser piyan e! Tirkîye dixişike, şerpeze bûye. Li ber mirinê ye. Lê, kesên ku Tirkîye kirine ve rewşa kambax naxwazîna Tirkîyeyê bikujin. Ne dihêlin rabe ser xwe, ne jî dihêlin bimire! Ev hêz dixwazîna Tirkîye her dem bi awayekî şerpeze bijî.

Bavê Zubeyr Aydar Mele Evdileh Aydar:

Dewlet bi çavê dijmin li me dinhêre

Berî her tiştî em dixwazin we nas bikin, kî ye Mele Evdilleh?

● Belê navê min Mele Evdilleh e. Malbata me bi xwe ji gundê Hutê yê Perwariya (Xesxer) Sêrtê ye. Ez 58 salî me. Wextê xelayê malbata me ji Botan koçî başûrê Kurdistanê dike, ez li Zaxoyê tîm dinyayê. Di sala 1950'yî de ji bo xwendina medreseyê ez tevî mamê xwe derbasî Kurdistanê Biçûk (K. Surî) bûm. Li wê derê min salekê medreseya erebî xwend. Wê demê gelê me yê Başûrê Biçûk, bi berhem û helbestên Cegerxwîn û xebata Osman Sebrî hişyar bûbû. Min para xwe ji vê yekê stand, ji ber ku ez gelekî di bin bandora (tesir) Seyda Cegerxwîn de mam. Wê demê min zanibû ku ez kurd im, gelê kurd heye û ev gel di bin zordestiya 4 zebaniyan de ye. Piştî 2 salan em ji Sûriyeyê ber bi bakurê Kurdistanê ve hatin û min xwendina xwe ya medreseyê li Cizîra Botan qedand. Herdem hebûna kurd û Kurdistanê di dilê min de dijî. Piştî zewaca xwe, min di sala 1958'an de li gundê Dêrawut ku li ser Dihê (Erûh) ye dest bi melatîyê kir.

Di vê salê de li gundê Dêrawut Zubeyr hate dinyayê. Piştê ez bûm melayê resmî li gundê Êrkendê ku li ser Perwariyê ye...

Wekî tê zanîn, ev demeke dirêj e ku, êrîş li ser malbata we kêm nabin. Êrîşên wiha; kengê, bi çi awayî û çawa dest pê kir?

● Piştî 12 rezberê dewletê êrîşên bêhejmar anîn ser malbata me. Di 21'ê çiriya pêşî de (sermawez) ez ji hêla hêzên dewletê ve hatim girtin, li Sêrtê meh û nîvekê ez di bin îşkenceyên giran de mam, piştê ez şandim Dadgeha Amedê, lê ez hatim berdan. Di sala 1981'ê de di meha adarê de fermanदारê Tugaya Sêrtê 2 car gazî min kir, xwest ku ez werim Sêrtê. Ez rabûm çûm, di sala îşkence, di sala tadeyî. Daxwaza wan ji min ev bû: Divê min çekên ku di gund de hene û ev çek ên kîjan malbatê ne bigota. Lê belê min negot. Ez bi kuştinê tehdit kirim û ez berdam. Di 2'yê pûşpera vê salê de, hêzên dewletê avêtin ser gund. Di sala wan ez xistim binçav, 2 meh îşkenceyên bi cur li min

kirin, lê li vê derê jî min tu tişt negot. Heta min îfadeya xwe nexwend min îmze nekir. Li Dadgeha Amedê ez hatim berdan, lê dema ez vegeyriyam Sêrtê, ji îşkenceyên giran ez bûm wekî miriyekî çawa ku ji gorê derketibe. Di sala 1981'ê meha rezberê de, leşkerên qumando ji bo operasyonê mezî ji deverên Batmanê û Sêrtê hatin herêma Garisan, gundê Êrkendê. Ji bilî min û çend gundiyan din hemû zîlamên gund reviyân. Kesê ku di gund de mabûn civandin meydana gund. Qumandar yeko yeko navê me xwend û wiha got: "Çekên we hene, wan çekan binin." Ji min re jî gotin: 'Du çekên te jî hene' Me hemûyan got: "Çekên me qet tunene." Qumandar qayil nebû, got: "Îlleh hûnê çekan binin." Çiqas me digot çekên me tunene, îşkenceyên giran bi me dikirin. Wekî çawa ku bikevin nav heywanan bi nav me ketin û tiştên nedîtî anîn serê me. Hate merhaleyê wisa ku gundî ji îşkenceyên giran bê mecal man û rabûn çûn yeko yeko çekên xwe anîn. Lê belê ez û gundiyan me Mihemê Salih, me ev yek qebûl nekir û me got: "Hûn me

bikujin jî çekên me tunene." Di sala wekî gurên hov li me dixistin. Wê çaxê birayê Mihemê Salih got: "Birayên min nekujin, çeka wî heye, ezê herim binim." Piştê çû anî û ez mam tenê. Dîtin ku ez tiştêkî nadim destê wan, ez li wê derê bêhiş xistim û rabûn çûn.

Ev êrîş bi vî awayî heta sala 1982'yan jî berdeham kir. Piştê ez sirgûn kirim gundekî Niğdeyê, li binê Çiyayê Toros. Li vê derê jî dev ji min bersedan. Di sala 1985'an de li herêma Garisan bûyerek di nav gerîla û gundiyan Kevzînê ku alîkarî bi dewletê re dikirin de qewimî. Di vê bûyerê de 3 gundî hatin kuştin. Ji ber vê yekê hêzên dewletê ez ji-Niğdeyê anîm Sêrtê. Bi sedema ku malbatên kesên ku hatine kuştin diyar kiribûn ku ji van kuştinan ez mesûl im, 2 meh ez li Sêrtê di bin îşkenceyan de mam, lê piştî derketina min a dadgehê, ez hatim berdan. Piştî berdana min ez çûm Niğdeyê. Di sala 1986'an de, min tayîna xwe xwest îşkenderûnê û ji wê salê heta îro ez jiyan xwe li wê derê (îşkenderûn) dibori-nim.

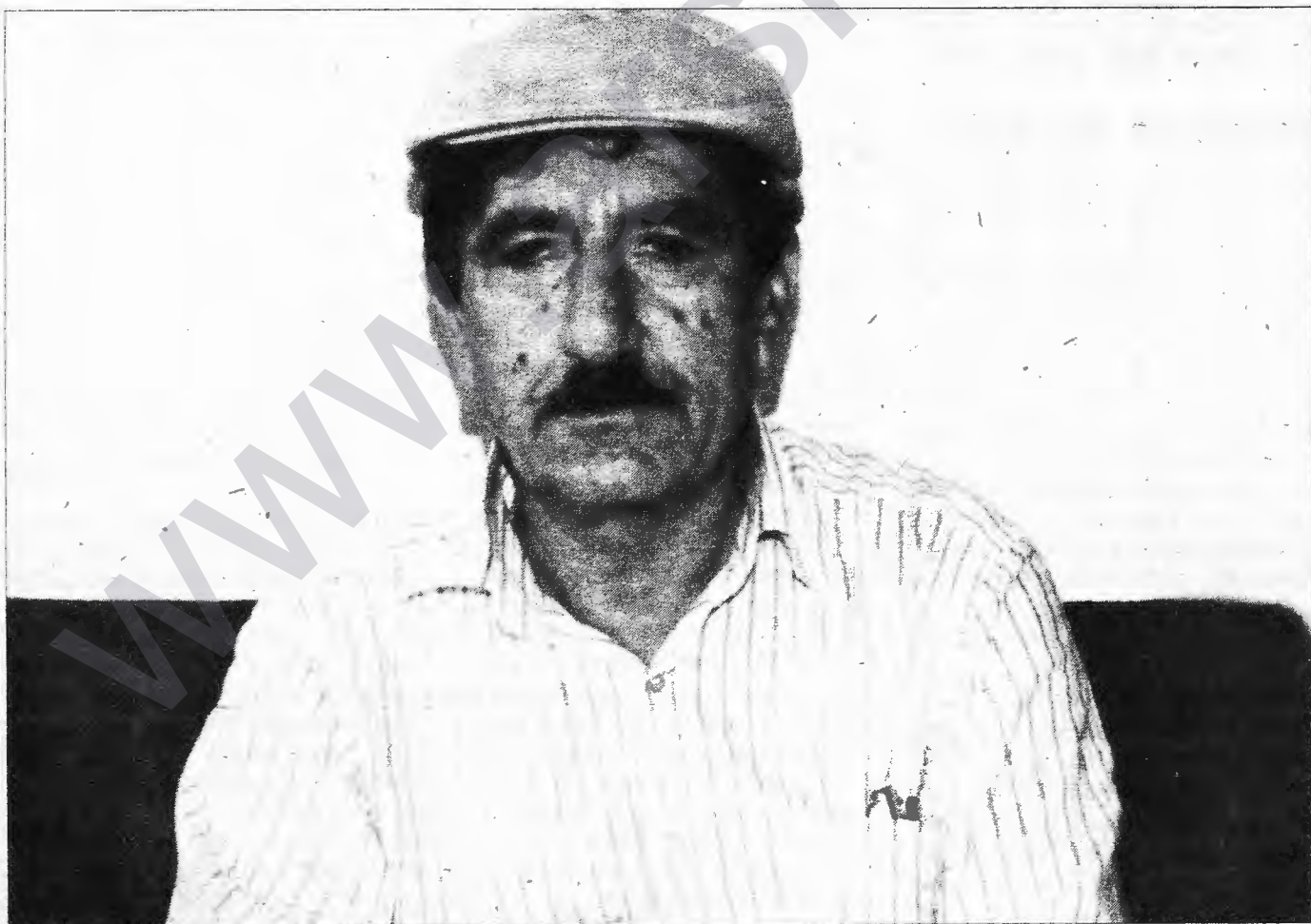
Ji ber ku hûn Bavê Zubeyr Aydar in nêrîna gelê kurd û hêzên dewletê li we çawa ye?

● Berê gava Zubeyr, biçûya devere-kê, an jî gava hinekan wî didîtin digotin: "Ev kurê Mele Evdillah e." Lê îro ez dibînim ku gava ez diçim civatekê, civat ji hev re dibêje: 'Ev bavê Zubeyr Aydar e' Ji ber ku ez bavê Zubeyr im gelê me gelek qedir û qîmet didine min. Berê jî ji ber ku ez mele bûm, gelê me ji min hez dikir, lê vê gavê bêhtir ji min hez dikin.

Hêzên dewletê, wekî berê min nabin û naxin îşkenceyê, lê belê bi çavê dijminayî li min dinêrin, ez û malbata xwe herdem di bin çevderiya dewletê de ne. Lê em jî wekî gelê xwe, tu car nabin awaza dewletê.

Em dibînin ku hûn îro di nava çalakîyan neteweyî de ne. Bi dîtina we serhildana gelê kurd îro di çi merhaleyê de ye?

● Ez dizanim û dibînim, ku gelê kurd îro ji xeweke hezarsalî hişyar bûye. Îro li Kurdistanê, li metropolên Tirkiyeyê, li welatên Rojava û dewletên dinyayê, gelê kurd li doza xwe bi dîlovanîyê xurt dibe xwedî. Em çi jin mên, zarok û xort xwediyê doza xwe ne.

Bavê Serokê Komîteya Rêveber a Parlamentoya Kurdistanê Zübeyr Aydar, Mele Evdileh Aydar, bi xwe jî şoreşgerekê hêja ye. Mele Evdileh ji hêzên dewletê îşkenceyên xedar dîtine, hê jî dewlet bi çavê dijminatîyê li wî dinhêre, lê ew jî dev ji doza xwe bernade.

Em dinêrin ku dewleta tirk ew çend qetlîam, zilm û zorî, şewitandin û talanan dike, lê li aliyê din jî gelê kurd roj bi roj berxwedan û serhildanên xwe berfirrehtir dike. Ev jî dide xuyakirin ku, tu hêz nikare serlîhdana vî gelî ji holê rake.

Em jî dixwazin li Kurdistanê aştî bi cih bibe. Em ne heyrana şerê qirêj in. Rêberiya gelê kurd, herdem bang li dewleta tirk dike, lê belê Enqere ker û lal e. Lê em hêvîdar in, wê rojek were li Kurdistanê şer bisekine. Zilma tirkan di tu demê de neçûye serî. Di dema selçûkiyan de jî wisa bû, di dema osmaniyan de jî û îro jî naçe serî.

Em dîsa dibêjin ku em bi wan re ne. Tu car em dev ji vê berxwendana birûmet bernadin.

Hûn xebatên ji bo çand, ziman û dîroka kurdî çawa dibînin?

● Tu netewe û tu gel bê ziman, nabe. Îro dewletên dinyayê bi zimanê xwe têne naskirin. Ez tim dibêjim, ziman tiştêkî gelek pêwîst e. Herdem em di mal de, bi malbata xwe re zimanê xwe bi kar tînin.

MED-TV di vî warî de ji bo gelê kurd tiştêkî gelek giranbuhayê ye. Berê me li televîzyon û radyoyên biyaniyan temaşe û guhdarî dikir, dema behsa kurdan bihata kirin, ji me re tiştê nebaş jî bihata gotin kêfa me dihat, me digot: "Behsa me dike." Lê îro televîzyona me jî heye. Min di jiyana xwe de heta îro tiştêkî bi vî awayî xweş nedîtibû. Piştî ku min li MED'ê temaşe kir, min xwe wekî xortekî 14 salî dît. Şikir ji Xwedê re min rojên wiha jî dîtin, êdî ez bimirim jî ne xema min e.

Ji ber ku hûn 'Seyda ne' hûn îbadetên meleyen ku îcazet ji dewletê distînin û bi awayekî 'faşî' van îbadetan bikar tînin çawa dibînin?

● Wekî tê zanîn li herêma Botanê têkoşîna rizgariya neteweyî ya Kurdistanê bi destê mela û feqeyên kurd ên welatparêz dest pê kir û xurt bû. Dewlet piştî ku bi vî yekê hesiya, rabû melayên Kurdistanê tev girtin an jî kuştin, di şûna wan de melayên ku xwendina xwe di Îmam Xatîban de kirine û bi ramanên faşîst perwerde bûne, anîn xistin nava gund û bajarên

Wekî çawa ku bikevin nav heywanan bi nav me ketin û tiştên nedîfî anîn serê me. Hate merhaleyêke wisa ku gundî ji îşkenceyên giran bê mecal man û rabûn çûn yeko yeko çekên xwe anîn. Lê belê ez û gundiye me Mihemê Salih, me ev yek qebûl nekir

Kurdistanê. Ew mele di mizgeftan de qir dîkin û dibêjin: "Ew gelê ku alîkarî dide terorîstan ermenî ne." Ew meleyen ku ji dewletê meaş distînin û di bin tesîra dewletê de ne, îmana wan kêmtir e. Baweriya wan kesane tune ye. Ji ber ku şexsiyetên wiha jî hêla dewletê ve hatine kirin.

Min 15 sal li Kurdistanê meletî kir, lê tu car min xutbe bi tirkî nexwend. Ji ber ku ez melayê resmî bûm û 27 salan min meletî kir tu car min xwe nexist bin tesîra dewletê. Her dem xutbeya roja îne, ji aliyê serokatiya diyanetê ve ji me re dihat şandin, lê belê gava min dixwend, min diguherî û tiştê ku ji cemeatê re baş bû min digot, tiştê nebaş min nedigot.

Îcar ez dixwazim ji te bipirsim; kurdên ku hezar sal in misilman in kengê bûn ermenî û zanîna misilmantiyê wê kurdên ku bi salane di medreseyan ilmî de dixwînin dê bi me bîdin naskirin, an meleyen ku ji îmam xatîben faşîst derketine?

Seyda Gotineke we ya dawî heye an na?

● Belê heye. Gotina min a dawî ev e! Divê gelê kurd li zarokên xwe navên erebî û tirkî daneynin. Her dem di mala xwe de bi kurdî bipeyivin, bîr û baweriya xwe ji bîr nekin.

HEVPEYVÎN: SALIHÊ KEVIRBIRÎ

Efsaneyê Dîjle

FAYSAL DAĞLI

Xumîniya Dîjleyê hê jî dûr ve ye, tê. Tîrêjên rojê li ser çem wekî pêpelûkan direqisin. Dengê avê aramiyê dide mirov. Wekî kilamekê bi aheng ji kûr ve distrê. Dîjle dema bajar dikeve xewa kûr, dest bi helbesta xwe dike. Awazên Dîjleyê wekî ku ji dehlîzên dîrokê were, ji kûr ve tînin. Çem dema digihîje bin.siya kela bajêr dibetile. Bê hemdê xwe diherike. Mirov baş bala xwe ne de wê, mirov dibêje qey sekinî ye. Wekî porê narînekê di xew de, qey av mirov dibêje razaye. Lê ger mirov ji zimanê Dîjleyê fêm bike, wê bizanibe ku Dîjle bi Kela Diyarbekirê re dipeyive, jê re qala serpehatiya xwe dike. Çem ji bajêr re rêwîngiya xwe ya ku ji çiyayê Hazar û Şerafedîn dest pê dike, dibêje. Ji ber vî eşqê ye ku Dîjle ji ber ku di ber gelek bajarên re derbas dibe, lê yek jî wekî Diyarbekirê bi wê nasdar nayê,

her du wekî evîndarên hev in. Ji ber vî yekê, Dîjle ji qûma xwê, feyza mezin diyarî Amedê dike. Li tu derê qûma wî çemî zebeşê efsaneyê nade tu kesî, ji bilî mirovê ber Kela Diyarbekirê.

Kel, di cihê herî nêzîk de jî bi dehan metreyan di ser asta Dîjleyê re ye. Ew wekî xencereke tûj ber bi rojê ve diçe. Ev der birca Qralqizî ye. Zarokên Dîjleyê hîn ji bawer dîkin ku ji labîrentên Qralqizî qêrînen keçekê tînin. Ew ji hev re efsaneyê qîza qralê Diyarbekirê dibêjin. Li gorî vî efsaneyê wê keçê xwe ji bilindahiya bi dehan metreyî ya bircê berî ava Dîjleyê dabû.

Dîjle bengîne însanên vî bajarî ye jî. Zarokên Dîjle dibêjin ku, çem hersal gazî çend mirovan dike. Kesên ku bi gaziya çem ve diçin, careke din nafetilin. Hemû havîna zarokên Dîjleyê, bi şîna mirovên ku bi gaziya avê ve çûbûn, derbas dibe. Çem wekî evîndarekî bi keser mirovê ku digire nav pêlên xwe, êdî bernade. Piştî ku hesreta çem diqede, mirovê nav milên xwe hêdîka datîne bin lûtkeyê kelê. Ew êdî laşekî bêcan e. Mirov rih û agirê damarên xwe berdayê nav avê. Heval û hogirên wî bi xofeke mezin wê li Dîjleyê binêrin û li ber vî eşqê çok bişkinin. Piştî mirina

her mirovekî di Dîjleyê de, zarokên çem çend rojan nakevin avê. Çermên xwe bi dilo-pên avê şil nakin. Çend rojan bi şûn de dîsa bi Dîjleyê re li hev tînin. Ta ku av ji wan, yekî din jî ziwa bike.

Çem piştî vî cinayeta xwe, wekî zarokêkî bi coş baz dide ber bi hedefa xwe. Hedefa wê bişta wendayî ye. Welatê pirtûkên pîroz e. Rêwîngiyekî bê sînor e, ji nav rûpelên dîrokê diherike ber bi axir zeman.

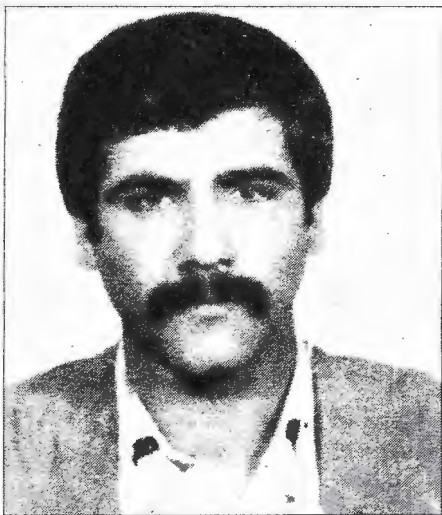
Dîjle rêwîngiya xwe didomîne. Lê dawîya hemû efsaneyan heye. Hemû rê li cihêkî bi dawî dibînin. Ew wekî qederekê ye, ku mirov nikare pê. Ev wekî zagoneke jiyanê ye. Rêwîngiya Dîjle jî, efsaneyê Dîjle jî ber bi qedandinê ve diçe. Bihuşta wendayî, welatê pirtûkên pîroz, sînga Kurdistanê azad e. Dîjle wekî Sîmûrg li xwe digere. Li azadiya pîroz digere. Azadî ber Dîjle ve dimeşe. Zarokên ku Dîjle tîna dilê wan dişikîne, îro, hêza hebûna xwe, xwîna xwe, diyarî axa xwe dîkin. Xwîn ber bi Dîjleyê ve diherike. Xwîn wekî çemekî sor ber bi dîrokê ve dimeşe. Her du çem dema li welatê pîroz gihîştin hev, wê efsane biqede. Wê bihuşta wendayî bê dîtin.

Piyê şehîdan şehîd İzzettin Görnü

“Ewro bandorkeran weşîna ma, winî kerda qilêrin ke, se serî raverê jî, iyê vîrî nêbê. Êke marê biyê, Vîyetnam de, Cezayir de, Başûrê Afrika de, Latîn Amerîka de jî nêbiyê. Ê cayan de, tayn bo jî rûmetê lecî esto. Bandorkeran wexto ke, jew şoreşger yan jî jew welatperwer kiştê, înan rê vatê: “Ma jew Cezayirij, ma jew Afrîkayij, ma jew Sandinîst kişt.” Yan jî vatê: “Jew Cezayirij, jew Afrîkayij, jew Sandinîst kişya.” La belê badorkarê marê vanê: “Ma jew terorîst, jew çapulçî, û jew eşqiya kişt.” Rewşê ma kurdan winawo û bol girano embaz.”

Wayirê nê qisan şehîdê ma, şehîdê sûka Batmanî Ded İzedîn bi. Mi Ded İzedîn Adna de silasna bi. Rojê amê rojname ke, qandê lacê xo, şehîd Ekrem Görnüyî îlan bido. Îlan ke, ey ard, ma piya wend û niwisê ci jî ma kerd rast. Pey ra jî, ma heqê îlanî sero qisey kerd. O roj mi, eyra diseyhezhar perey waştî. Ded İzedînî jî mi rê wina vat: “Mi de, sehezhar esto. Ek şima şenê, sehezara nê îlanî vejê, ek şima nêşenê vejê, ezo werzî şîrî.” O çax mi jî, eyrê vat: “Ti

AHMET GÖRNÜ

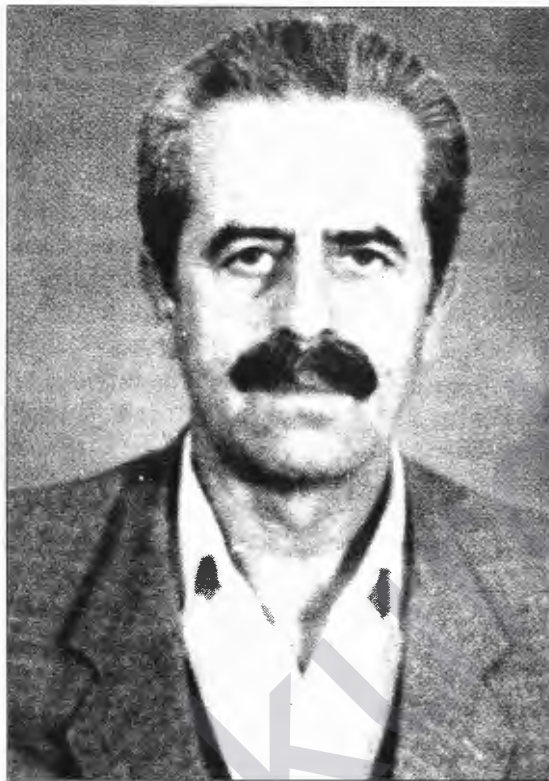
çiçiyê ne şehîdiyê? Wexto ke, pereyê wayirê şehîdî çînêbê, ma nêşenê.” No fin Ded İzedîn qahriya mira û wina vat: “To rê çiçî, ez çiçyê şehîdiya? Ez şara û wazena ke, şehîdanê xo rê wayir vejî. Pereyê mi jî vêşî çiniyê, oyo se bo? Ek şima welatperweriyê, wayirê şehîdan rê paştî vejî. Wina bikrê ke wa şar şima ra dûrî nêkewê.” Pey ra jî, Ded İzedîn werişt û şî. Îlan jî xo de berd. Ma senî kerd jî, ey îlan nêda. Rastî jî xo de xeylî şikiyabi. Çend rojî tepya ez kewta ey dim û çewtîna xo raşt kirî. Çend rojî tepya mi şopê ey dî û jew Batmanij kewt mabendê ma û ma ardîm pêhetek. No maben de, embazê Batmanij o da

silasnayin. Bahdoyê na ziyaret, ma bî embazê pê û ma serde şiyê ameyê.

Ded İzedîn Adna de, kê keyna xo de mendê. O nêşayê şîro Batman. Çimkî a sûk de, dewleta tirk, fermanê merdina ey, dê bî kontrayan. Kontray çend finî kewtî bi ci dim, la belê o her tim jî reya bi. Wexto ke, ma şarê Batmanî sero qisey kerdê, Ded İzedînî vatê: “Şarê ma êsîr nêkewnê û nuwa tepya jî iyê êsîr nêkewê. Şarê mawo ewro qeçanê xo ya rûmet vînenê. Kam se vano wa vajo, no şar çareserê lecê reyayinê xo biyo. Ez ney xo de zana. Veriyê lecê gerîlan, ez ne welatperwer biya û ne jî şoreşger biya. Dûkana mi esto, erdê mi esto, hal û wextê mi rindo; la belê ezo ewro nêşena şîrî welatê xo. Qandê çiçî? Çimkî mi dîna ke çimkewteya çiçyê nîşo sere. Çiyê jî hendê xoserîna weş niyo. Ewro mayî bîmrê, la belê mayê nê bandorkeran ra bireyê. Ez raya gerîlayê ma ra, xeylî bawerî kena.” Wexto ke Ded İzedînî qisey kerdê, guniya kesî girêyayê. O şeştî sere bi, la belê hendê jew ciwanî jî xo ser de bi. Wexto ke merdimî o diyê, ci ra quwet girotê.

Rojê ma lajê ci Şehîd Ekremî sero qisey kerd bi. Mi o roj ci rê wina pers kerd bi: “Ded İzedîn ti piyê şehîdî yê, psîkolojiyê piyê şehîdan sero ti şenê se vajê?” Mi ewna ke, riyê ci bi sip û sûr. Wexto ke, o sûr bi ez xo de lerziyewa. Çimkî mi zanayê ke, Verpers (cevap) na pirs, tayn tahde oyo bido ci. Ded İzedînî xorî ra nefes girot û peyra jî wina vat: “Embaz ez to rê senî vajî. O ke ez zana, mesûliyetê piyê şehîdan zaf o. Baro ke milê ma sero de zaf giran o. Coka jî tim û tim ez kaxidê ney da. Jû jû fin embazî vanê, ti vêşî megeyre, heveyê bewne xo. Ti vaje embaz eza senî vindirî? Di lacê mi şehîd kewtî û jew lacê mi jî îşkenceyê dijminî de felç mend. Çend finî jî ez destê înan ra reyeya. Wexto ke şar vano piyê şehîdan yeno, piyê şehîdan şîno zerya mi bena gird. O çax ez vana kes hendê mi kêfweş nêbeno. Raştî jî ez înan ra rûmet gena. İna şehîdê Kurdistan hemînê, fina jî piyê înan o. Lajê mi qandê welatê xo, qandê azadiya şarê xo û qandê mardimî bî şehîdî. Zewbî ez torê se vajî embaz....”

Lajê ded İzedînî yo gird Ahmet Görnü, wexto ke jew lecî de

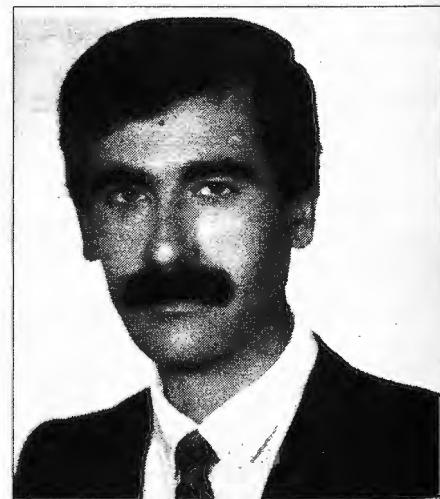
İZZETTİN GÖRNÜ

şehîd kewt, Garzan de femandarê artêşa reyayina şarê Kurdistanî bi. Lajê ci yo bîn, Ekrem Görnü jî sûka Batmanî de kontrayan şehîd vist. Ekrem kê xo de, jew welatperwer bi. Ded İzedîn vatê: “Ahmed gerîla bi û dijiminiya lec kerdê. Şahadetê Ahmedî yo, mi vêşî nêtewnenê. La belê Ekrem winî niyo, o kêverê kê xo ver de xayinan şehîd vist. Coka jî ez zaf kewna ci ver. Bewn embaz lajê mi no werteyin jî, îşkence de felç mend, ez nêkewna ey ver jî. Çimkî dijminî ra heme çi yeno, se bikro jî minetê ci çiniyo.” Ded İzedîn wexto ke, qaçaxê xo serde qisey kerdê, hendê zereyê jî sist nêbiyê. O ey zerî dayê kesî. Min bi xo jî, ey ra zaf zerî girotê. La belê jû fin jî, xeftiyanê çewtîna sero vinderdê û zaf qahriyayê. O çax jî ey wina vatê: “Ma kotî ra ney heqî gînê ke, çiçyê çewtîna kenê? Wexto ke ma bes nêkenê, gerek ma embazanê xo ya bêrê pê ra binimnê, mayê vinî bikerê. A bîn jî ma mejbûrê ke, pê ra hez bikerê. Gerek ez to ra, ti ey ra, o ê bînî ra hez bikero ke, ma piya biresê.” Ey çend ke qisey kerdê, kêfê kesî ci ya ameyê. Çimke Ded İzedîn roşnîkarê şarî bi. Ey wistenê şarê ma winî weş ardê zîwan ke, çiçyê jî çiman ver de vinî nêbiyê.

Embazê mayê Stanbolî de Özgür Gündem girotî bi. A roj Ded İzedîn jî, bi meymanê ma. Ê rojan de şar zaf şiyê ameyê. Çend ke, ma dest ra ameyê, boyina verpirsê şarî dayî. Pêriknan jî ma ra rojname waştê. A roj jew embazî ma rê wina vat: “Xeta

Özgür Gündemî reformîsta wa karkeranê ci nay bizanê. Ek fina winî bivijyo, wendoxê fina megrê.” Hewna mi verpirsê ê embazî nêdabi ke, Ded İzedîn xo resna mi û wina vat: “Embaz to çend finî rojname erîna û ti çend finî şew ra rewk, şewreyen weriştê û şiyê dûkan ra girot? Verpirsê mi raşt bîdi ke, ez tevayê vajî.” Ê embazî wina vat: “Çi zana, jû jû fin mi girotê. Wexto ke, çiçyê bibiyayê mi tim û tim erînayê.” No fin Ded İzedînî wina vat: “To dî embaz, wexto ke çiçyê biyê to giroto.”

No nêbi, gerek ma her roj jî bigirê ke, embazanê rojnamegerî jî nê wistinê ma ra çiçyê bigirê. Ma se kenê; çi ravêreno girwe qediyeno, ma vanê embaz ez na rewş ra nêweş a. Na raya ma çewta embazê mino delal. Na şoreşa kotî de ti sereyê ci veradê, oyo to dest ra bireyo. Raşt o, kemîna rojnamey esta. La belê ma nêşenê, nê kemîyan ra xo bireynê û vajê: “Özgür Gündem reformîsto mayê ay ra nêgem.” O çax mi diyê ke, şoreşîde zehmetê kamî vêşî esto, o merdim qiymet dano xebatanê welatperweran. Nê merdiman ra jew jî Ded İzedîn bi.

EKREM GÖRNÜ

Şoreşgerê şeştî sere, piyê di şehîdan Ded İzedîn, roja 01/06/1995 de, Sûka Adna de, welatê xerîbî de kontrayan gule na pa. O sifte bi dirbetin. Ê rojan de embezê ma rojnamegerî şiyê ci hetek û eya qisey bikrê. Ey destê xo hewadaybî, di giştê xo jî akêrd bû û embazanê ma rê wina vat bi: “Ez nêmirana, wa dijmin biteqo û bimro. Ez şoreşgera, ez welatperwerê Kurdistanîya, ez piyê şehîdana û ez Dedê şima İzedîna.” La belê embazê ma, embazê şoreşgeran Ded İzedîn, 24.06.1995 de şehîd kewt. Wa o dîroka maya newî de, bibo çîla û ma vernî de tim û tim akew o.

ZÜLKÜF KIŞANAK

- **21.07.1969:** Astronotên Amerîkî Naîl Armstrong, Edwîn Aldrîn bi "Apollo 11" cara yekem daketin ser hîvê.
- **21.07.1971:** Partiya Karkerên Tirkîyeyê (TIP) hate girtin.
- **21.07.1996:** Aygûn Uğur, li Girtîgeha Ûmranîyeyê di rojîya mirinê de can da.
- **22.07.1948:** Li bajarê Wanê, navçeya Bêgir (Özalp) li "Newala Sefo" 33 gundiye kurd, ji hêla leşkerên tirk ve ên di bin fermandariya Orgeneral Mustafa Muğralî de hatin qetilkirin.
- **22.07.1980:** Sazûmankarê TIP'ê û DISK'ê Kemal Türkler hate kuştin.
- **23.07.1996:** Altan Berdan Kerimgiller, li Girtîgeha Bayrampaşayê

di rojîya mirinê de şehîd ket.

- **24.07.1923:** Peymana Lozanê hate morkirin. Bi vê peymanê parçeyê Kurdistanê yê di bin desthilatdariya Împaratoriya Osmanî de di navbera tirk îngiliz û fransîzan de bû sê parçe, digel parçeyê ku ji berê ve di bin dest franê de bû, Kurdistan bû çar parçe.
- **24.07.1996:** Ilgînç Özkeskin li Girtîgeha Bayrampaşayê di rojîya mirinê de şehîd ket.
- **26.07.1953:** Fidel Castro, bi êrişê Qîşleya Manqodayê şoreşa gelê Kubayê bir serî.
- **26.07.1996:** Navenda Çanda Mezopotamya li Mersînê vebû.

AWIR

Heke bawernameya we ya zimanê kurdî hebe, hûnê bibine memoste

Qursa zimanê kurdî (zaravayê kurmançî) ku Înstîtuya Kurdî ya Stenbolê berî sê mehan dabû destpêkirin heftiya çuyî qediya. Qursa ku bi 18 kesan ve qediya û wan kesan bawernameya xwe ya serkeftinê standin. Der barê armanc û girîngiya qursê û bawernameyê de Cîgirê Serokê Înstîtuyê Hasan Kaya ev agahî dan me. Armanc ji bo rojên pêş gihandina mamosteyên zimanê kurdî û xwendin û nivîsandina bi zimanê kurdî di nav gel de bicihkirin e. Her wiha kesên ku bawernameyê ji bîstînin di rojên pêş de wê bikaribin bi hêsanî dersên zimanê kurdî bidin, ev jî girîngiya qedandina wê qursê û girtina bawernameyê nîşan dide.

Ji bo qursêke bi vî rengî pir daxwazî çêbûye, ji ber ku mercên wan ne asayî bûne wan nikaribûye dersên zimanê kurdî bidin her kesê ku dixwaze zimanê kurdî hîn bibe, lê Hasan Kaya li navçeyê HADEP'ê dersên zimanê kurdî dane û li Înstîtuyê jî wan bi piranî ders dane kesên mamoste ji bo ku mamoste xwe bigihînin û li navçeyên HADEP'ê ew kes bikaribin dersê zimanê kurdî bidin.

Wekî tê zanîn demekê berê li KÛRT-KAV'ê jî dersên zimanê kurdî bi awayekî ne fermî dihate dayîn, lê ji ber ku Wezaretê Perwerdehiya Tirkîyeyê destûra fermî nedabû wan, ew qursên ku wan didan ji aliyê dewletê ve hatine qedexekirin.

Tevî van astengiyên îro pir kes dikare bi riya rojname, kovar û saziyên kurdî ve perwerdehiyê bi awayekî ne fermî be jî bibîne. Li hêla din di vî pêvajoyê de girîngiya zimanê kurdî jî bi awayekî

derkete holê. Cîgirê Serokê Înstîtuya Kurdî ya Stenbolê Hasan Kaya dadixuyîne ku pir kes ji wan daxwaz dikin ku ew li navçeyên HADEP'ê û li cihekî taybet dersên zimanê kurdî bidine wan, ewê jî vî payîzê xebateke bi vî rengî bidine destpêkirin. Kaya bal dikşîne ser saziyên kurdan û di vî warî de jî diyar dike ku bi hevkarîya saziyan wê ev xebat bêhtir bi pêş bikevin û hem jî bo pêşketina edebiyata kurdî û hem jî ji bo hînbûna zimanê kurdî wê pir bi feyde be.

Vê gavê qurs ji ber mercên ne asayî bi astengî be jî di awayê ceribandîne de ye, lê ev jî bo rojên pêş de wê bêhtir xurt be. Bi taybetî jî saziyêke wekî Înstîtuya Kurdî ku vî karî bi awayekî çidî dixwaze bimeşîne girîng e, ev jî nîşan dide ku saziyên kurdan ji pêvajoya avahûnê xelas bûne ber bi kamîlûnê ve diçin.

Ev qurs hefteyê çar demjimêran hatiya dayîn, ji wan sê demjimêr dersên rêzîman, demjimêrek jî dersa wêjeya kurdî bûye. Niha jî li ser rêzîmanê zaravayê kirmanckî (dimilkî) xebatek li Înstîtuya Kurdî didome.

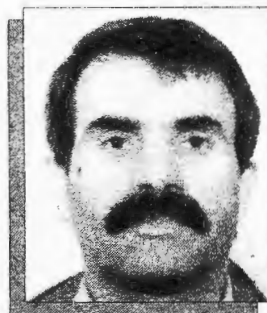
Qursên zimanê kurdî ji aliyê Hasan Kaya û Samî Tan ve hatiya dayîn Hasan Kaya dersên li ser wêjeya kurdî û Samî Tan jî dersên li ser rêzîman dane. Hate diyarkirin ku, kesên ku qurs qedandine piştî ku di îmtîhanekê de bi ser ketine bawername standine.

Kesên ku dixwazin zimanê xwe yê zikmakî hîn bibe, di vî warî de xwe perwerde bike bila demekê berê serî li navçeyên HADEP'ê û Înstîtuya Kurdî bidin. Ev jî awayekî têkoşinê ye, divê her kurdê welatparêz hînî xwendin û nivîsandina bi zimanê xwe bibe.

A. ŞENGAL

ÇAVDÊRÎ

MİRHEM YİĞİT

Hikûmet termometreya dewletê ye

Hikûmeta Mesut Yılmaz di nav şerikî tevlî de dengê baweriyê girt. Gava endamên partiya wî şirkên wî yên di nav koalîsyonê de jê re li çepikan dixistin, û Serokê Meclîsê Kalemli ji bo spaskirinê ew vexwende ser kursiya axaftinê, destê wî li ber çenga wî bû û bi îhtîmaleke mezin li çarenûsa xwe difikirî. Lewre berî bi saetekê Yılmaz Ayvaz Gökdemirê Partiya Riya Rast navê "Şahê Havînekê" lê kiribû û xwestibû bêje çawa me ji wê kursiyê xêr nedît, tu jî tu dê çu xêrê jê nebînî.

Bi rastî jî zeman û mesafeya nav du hikûmetan li Tirkîyeyê çendî sal derbas dibin, ew çendî kurtir û trajîktir dibe. Periyodên çendsalî dadikevin salekê û sal jî dadikevin mehan. Ev zemanekî dirêj e ku her hikûmeta ku hatiye ser kar di nivê rê de maye, yan jî di sal û mehên destpêkê de eqîniye. Her hikûmeta ku hatiye berî ku berê xwe bibe serî, xwe ji piştî berdaye alî û das û qeynaxên xwe avêtine. Wezîr û serokwezîrekî ku bi wezaretê xwe şa bûbe û zemanê xwe yê qanûnî dagirtibe, bêje hema nemaye. Li Tirkîyeyê hikûmetkirin û kar birêvebirin dijwar bûye û ji îro û pê de dê hê jî sextir û hê jî bi teşqeletir bibe.

Hikûmeta Erbakan jî mîna yên berî xwe sala xwe danegirt û emir da xwendevanan. Hikûmeta Yılmaz hat û pê re jî temenê wê bûye dabaşa meqale û nixandinên rojnamevanan. Belê, hikûmetekê tê û yek diçe. Ev çûn û hatin bileztir û bileztir dibe. Hikûmeta 50...53...55 û nizanîm çendan berdewam e. Ev delîl û nîşanên bêstîqariyê bêhendaze kûr e, bêhendaze giran e. Xuya û heşkere ye ku li Tirkîyeyê îstîqrar nemaye. Bêserûberiyê her cureyî û giştî li dar e. Nexweşî û bêhna bi nasî ketiye ne bi tenê ji serî ye. Seranser û gewd bi carekê re daye ber xwe. Ev krîz, nexweşiyêke bêderman û bêçare ye, ne tiştêkî din e.

Her çûn û her hatina hikûmetekê jî bi xwe re çend partiyên siyasî bêprestîj û navno dike, dixwe, daduqurtîne û dike navên bînaverok, komik û civatên şexsî bîşexsîyet.

Mutabeqata heta niha hebû nemaye. Harmoniya nav organên dewletê tîk diçe. Hêdî hêdî çendserûti bandêr dibe. Li aliyekî leşker, li aliyekî polîs û li aliyê din jî meclîs mane. Ava esker û sîvîlan mîna berê bi cokerê de naçe, rêz û hurmeta wan beramberî hev ne mîna berê ye. Di bin çavan re li hev dinêrin û berjewendiyên wan hev du nagirin. Ev jî şika beramberî artêşê, pîrozî û pakiya wê û bi giştî şika li dijî dewletê zêde dike, han dide.

Heftiya dawî te li kîjan meqaleyê rojnameyê jî rojnameyan dinhêrt te didît ku tijî êrîş û gazin, reşbînî û dilsarî ne. Her kes ji wêbê û pêşeroja xwe bi şik e, ji rewşa welat û gelê xwe piştîkul e. Tirs û xofa wê çî bibe, gelo piştî guhartina hikûmetê ev kaos û tevliheviya digel dê rabe ya na, meraq dike û di nav paxav û mitalan de dinivîsîne şev û rojên xwe dispêre hev.

Nexweşî û dilêşîya ku heye ne a hikûmetan û partiyên siyasî, siyasîmedar û alternatîfên birêvebirinê bi tenê ye. Tu li eslê binêre û hinekî kurtir dakevî, nexweşî û krîz ya dewletê ye.

Rast e, hikûmet û dewlet ne yek tişt in. Dewlet mekanîzmeyeke kevntir, firehtir, mezintir û xwegirtitir e. Hikûmet herin û bîn jî dewlet ne wiha ne. Lê ev heye ku hikûmetek jî dewleta xwe nayê qutkirin. Her hikûmet bi awayekî ya bi awayê din termotreyê dewletê ye jî. Termotreyê dewleta tirk dereceyên wê roj bi roj hildikîşin. Bi çûn û hatina hikûmetan re wiha li pey hev, saet bi saet laşê dewletê gemtir dibe û ta tamara mirinê hinekî din jî laşê wê radipêçe.

Ewîl birêvebirinê tirk, xwedîdesthilat û xwedîgotinên dewleta tirk û pişt re gelê ku xwe tirk qebûl dike bi durêyekê re hatine hember hev: Ya wê sebebên vî rewşa îro baştir bibînin û tîkiliya wê bi pîrsa kurdan re çend û çiqasî teqdir bikin deynin rastê û li ser vî bîngêhê bi kurdan re li gorî realîteya her du welatên kurd û tirk û giş xelkên din tê de dijî îdareyê demokratîk û wekhevîparêz ava bikin, yan jî dê li ser xet û riya xwe ya heta niha îsrar bikin û sal bi sal hinekî din di nav petaxê de herin xwarê û jiyana wan li wan bibe jehr û kerafî.

Rojname tevahîya hêz û kesên

GERÎNDEYÊ GIŞTÎ YÊ ÛLKEDE
GEÛNDEMÊ ERDEM ÖNAL

Pîştî girtina rojnâmeya Demokrasiyê, Rojnâmeya nû ya muxalîf derket. Hûnê bikaribin kevneşopîya rojnâme-yên berê bidomînin, yanê xêza wan bişopînin?

● Beriya her tiştî divê rewşa îro di ber çavan re bê derbaskirin. Wê demê rewşa çawa bû, Rojnâmeya Demokrasiya çawa hate girtin. Divê ev tişt bi awayekî vekirî derkeve rastê. Li gorî me Rojnâmeya Demokrasiyê piştî birîngî (Genelkurmay) Serkaniya giştî ku di 28'ê reşemîya 1997'an de hate dayîn, biryara girtinê derket. Artêşê bi vî kirinê xwest ku ji nû ve dewletê organîze bike. Li gorî vî organîzasyonê diviyabû ku dewlet çepgirên xwe yê sexte, oldarên xwe yê sexte, rojnâme-yên xwe yê sexte û hwd. ji nû ve biafirîne. Li hemberî vî kirinê, têkoşîna azadî û aştiyê kelemê herî mezin bû.

Her wiha têkoşîna rizgariya gelê kurd li ber polîtîkayên dewletên wekî Amerîka û Îsraîl ku Rojhilata Navîn didan meşandin, jî asteng bû. Digel van astengiyan dewletê dixwest ku di şexsiyeta tevgera kurd de, li tevahîya Rojhilata Navîn eniya berxwedanê ya ku li hemberî împeryalizmê têdikoşe têk bibe. Eger di vî kirinê xwe de bi ser biketa wê gavê, tiştê ku dixwest ku di nav dewletê de bike wê baştir bikira. Li gorî wan, tevahîya kaniyên berxwedanê diviyabû bihata miçiqandin, heger qels bin jî diviyabû jî holê bihatana rakirin. —

Li gorî, me, Rojnâmeya Demokrasiyê li Rojhilata Navîn, dengê biratiya gelan, dengê azadî û aştiyê bi xwe bû. Sedema sereke jî bo girtina Demokrasiyê jî ev bû: Wê gavê dixwestin bikevin Başûr lewre jî rojnâmeya wekî Demokrasiyê ku îradeya gel temsil dikir, li hemberî împeryalizmê diviyabû bihata girtin, da ku wan karibûna karên xwe yê qirêj veşêrin.

Berîya her tiştî me ev rastî jî dewr

girt; zihniyeta ku li holê ye zihniyeteke leşkerî ye. Ji bilî xwe rastiya tu gelî napejirîne.

Dewleta tirk, li gorî mantiqê leşkerî damezirîye. Zihniyeta dewletê, ji bilî xwe mafê jiyane ji tu netewe, ol û alê re nabîne. Demokrasi, li hember van yekan û li hemberî çapemeniya rengîn bi awayekî muxalîf derdiket. Bi tevan re ketibû pêşbaziyê. Bi derketina Ûlke de Gündem beriya her tiştî armanca me ev e ku di rîya ked û aştiyê de mîna dengê gelan em weşana xwe bidomînin. Em nabêjin ku em dûvajoya Demokrasiyê ne, lê nixkên ku me ji wir girtine, emê di vir de jî bidin jiyandin.

Pêdivî bi rojnâmeya muxalîf he-bû, lewre hûn jî dizanin ku rojnâme-yên muxalîf her tim bi êrişan re rû bi rû ne, hûnê bikaribin wekî rojnâme-yên din xêza muxalîf bûnê bidomînin?

● Di şertên Tirkiyeyê de, weşanên ku li Rojhilata Navîn rastiya gelên mazlûm ên wekî gelê kurd îfade dikin; çî tirk çî jî kurd jî hêla dagirkeran ve hatine girtin. Têkoşîna ku tê dayîn jixwe li hemberî van êriş û kotekîyan e. Em dikarin bi hêsanî vî bibêjin ku pergala (sîstem) tevahîya hêz û kesên ku li hemberî wê ala muxalefetê hildane ji xwe re neyar dibîne. Di vî çarçoveyê de em li Tirkiyeyê, bi rastî jî dibêjin ku derketina Ûlke de Gündem hewce bû û ev hewcebûn jî roj bi roj xwe nîşan dide. Ev pêdivî ne ji bo dewletê ye, ji bo gelan e, ji bo

Hevalên me yê demê jî aliyê teknîkî ve qels bûn, kêma zanibûn. Digel van yekan vî gavê rojnâmevanî çawa tê kirin, nûçegihanî çawa tê kirin, teknoloji çawa divê were bikaranîn baştir tê zanîn, pisporiyek heja derketiye holê. Divê em jî kêmasiyên berê encamên erênî derxin. Ji bo ku em di pêşerojê de dîsa rastî van neyînîyan neyên.

kesên ku nikarin xwe îfade bikin e.

Weşanên rojnâme-yên ku berê derketibûn û hatibûn girtin li holê ye, rojnâmeya Ûlke de Gündem wê prensîbên rojnâme-yên berê bi çî awayî bi rê ve bibe. Ango gelek nûçegihan xebatkar û belavker hatin qetilkirin, avahî hatin bombekirin, her dem pest û kotekî li hole bûn. Gelo ihtîmalek heye ku hûn jî rastî van êrişan werin?

● Me hewcedariya derketina Rojnâmeya Ûlke de Gündem anî ziman, derketina rojnâme-yên Özgür Gündem, Özgür Ülke, Yeni Politika û Demokrasiyê jî li ser vî bingehe bû. Eger rojnâme jî bo gelan pêdivî be, divê ev pêdivî pêk bê. Lê heta îro em negihîştine mirad û mexsedên xwe, heta îro jî bo ku em bigihîjin armancên xwe me gelek berdêl dane û hê jî berdel tînan dayîn û jî îro pê ve jî em

ÛLKEDE

Gün

amade ne ku bedel bidin. Armanca çî ye? Di rîya aştiyê birûmet de di merhateyê demokratîk de, heta ku zilm û kedxwarî dakeve radeya herî nizm, wê ev xebat bê kirin.

Dibe ku rê û dezgehê ji hev cuda bin, lê armanca yek e. Em rewşa salên 1990 û sala 1997'an mîna hev nabînin. Pêşveçûnên mezin çêbûne, gelek şehîd hatine dayîn, kozik û çeperên neteweyî hatine afirandin. Di vî çarçoveyê de, hevalên me yê demê jî aliyê teknîkî ve qels bûn, kêma zanibûn. Digel van yekan vî gavê 'rojnâmevanî çawa tê kirin', nûçegihanî çawa tê kirin, teknoloji çawa divê were bikaranîn baştir tê zanîn, pisporiyê heja derketiye holê. Divê em jî kêmasiyên berê encamên erênî derxin. Ji bo ku em di pêşerojê de dîsa rastî van neyînîyan neyên.

Dema mirov rewşa nû (ji valakirina

wê jî holê rakin.

Îro eger cih û warên kurdan werin şewitandin û valakirin, cinayetên faîlî meçhûl hebin, qetliam pêk werin, daristan werin şewitandin û van yekan jî, eger dewlet bi balafir û firokeyên xwe pêk bîne, îfadekirin û eşkerekirina van yekan wezîfeya me ya sereke ye. Eger dewlet bi nêzîktedayîneke ne baş li gel û mirovan xwe binêre, ji sinorên weşetê derbas bibe, îfadekirina van tiştan bi awayekî vekirî wezîfeya me ye. Mîna rojnâmevanên di warê çareserîya siyasî û danûstandinê de jî çî ji destê me were emê bikin.

Gelek peywirên girîng û pêwîst dîkevin ser milê me. Divê bi awayekî rast, bi perwerdehiyê baş em tiştan derxin holê. Ev yek jî divê bi giyana me ya şoreşger çêbibe. Eger derfetên ku gel dane me, em baş bi kar binin emê bigihêjin asteke payebilind, mesela di salên 1925'an de eger medya û telekomûnikasyon hebûya, wê raya giştî ya cihanê, bi qetliamên ku di dema Serhildana Şêx Seîd de pêk hatibûn, bihesiya. Wê çaxê wê tevahîya cihanê lanet li vî qetliamê bibaranda. Îro teknoloji bûyereke bi lezgîni radigihîne raya giştî ya cihanê. Di vî warê de divê em gelê kurd û tirk jî bandora îdeolojiya şerê psîkolojîk dîr bixin, gel nêzîkî rojeva xwe bikin. Mesela îro di nava çeteyên dewletê de pevçûniyek li holê ye, divê em der heqê vî mijarê de gel û xwendevanên xwe haydar bikin.

Li gorî we rojnâmevanekî muxalîf an jî kurd divê çawa be? Xebatên xwe bi çî awayî bike?

● Vî gavê beriya her tiştî, divê rojnâmevanek li gorî şert û mercên Tirkiyeyê, bi taybetiyên gelên xwe baş bizanibe. Her wiha divê cografyaya ku lê di-jî, tevî taybetiyên xweş, nexweş, zor û

gundan bigire, heta hebûna kontir-gêrîla li ber çavan bigire, gelek rojnâme-ger nikarin bikevîne Kurdistanê, gelo hûnê karibin ji herêma bi her rengî nûçeyan bigihînin xwendevanên xwe?

● Em salên 1991'ê mîna salên xwe danpejirandinê dibînin, lê di vî rewşa îro de hêzên dagirker di warên siyasî û leşkerî de jî û di warê civakî û aborî de jî bi awayekî giştî xitimîye, ketiya nav bêçaretîyê û "mutabaqata millî" jî belav bûye. Di vî navberê de navgînen mîna rojnâmeya Ûlke de Gündem dikarin roleke girîng û pêwîst pêk binin.

Medya, îro di warê psîkolojîk de, gelek bi hêz e li ser birêvebirina gel. Eger rojnâmeyek li gorî bîrdoz, sazî û zagonên dewleta nijadperest nemeşe, hêzên dagirker dixwazin bi awayekî qetî

ekgü

Muxalîf ji xwe re neyar dibîne

dijwar baş bizane û binase. Tiştê herî girîng jî divê, dagirkerên ku li hemberî wî sekinî ye baş binase, bi awayekî giştî jî divê rojnamevanê kurd şoreşgerêkî/ê baş be. Yanê divê lêkolîner û lêgerîner be. Rojnamevan divê pêşiya xwe baş bibîne. Rastî û xeletiyê, reşî û spiyê divê baş ji hev derxe. Divê bi şeweyê hûrbînî li bûyeran binêre. Divê rojnamevan bêhna bûyer û qewmînan ji dûr ve bistîne, heger bêhn neke, berî ku bibîne bi bûyeran nehese, jixwe wê gavê em nikarin bibêjin ku ew kes rojnamevan e. Heger rojnamevan rola xwe baş bilîze, hêza li hemberî xwe dikare provake bike û aloziyan derxe, her wiha dikare di warê lihevhatin û yekgirtinê de bi ser bikeve. Bi awayekî giştî em bibêjin: Heke rojnamevan xwedî komerayekê be, di bin de erebeya wî hebe, bi cihaz û amûrên bi şatafat be, ew rojnamevanê sistemê ye. Ew kesên qels, ne afirîner û bê qereker in. Kesên bi vî rengî ku ji rastiya gelan, ji rastiya ked, aşî û azadiyê dûr in, ne serbixwe ne jî. Mîna robotan ew girêdahi hînekan in.

Melzeme tê ber wan û ew jî radibin li ser maseyê rojnamevaniyê dikin. Rojnamevaniya li Tirkiyeyê bi rastî jî li ser maseyan tê meşandin. Çavkaniya alozî û pirsgrêkan li bûroyên Enqereyê an jî li Stenbolê çareser nabin. Jêderka kaniyê li serê çiyân û li hevrêzan e. Lewra jî ger kana nûçeyan li ku be divê mirov li wir be, li ser çiya be, li bajaran, li taxên zizanan û kedkaran be.

Ji bo rûpelên çand û hunerî rexne ji Rojnameya Demokrasiyê re dihatin. Hûn dikarin bibêjin wê Ülkede Gündem di vî warî de xurt be?

● Di rûpelên çand û hunerê de, ji ber ku îro gelê kurd baş nikare çand û hunera xwe li gorî gelên din pêşkêş bike,

wê gavê em mecbûr dimînin ku ji çand û hunera kurdan a berê em istifade bikin. Xaka mezopotamya ku mîna dergûşa şaristaniyê tê binavkirin di warê çand û hunerê de xwediyê dewlemendiyeke mezin e. Lewre jî divê lêkolînerên pispor li wê derê lêkolînan bikin. Ji ber ku wê gavê şerekî qirêjî tê meşandin em baş li berhem û nirxên çand û hunerî xwedî dernakevin. Lewre jî em nikarin derheqê wan de binivîsin û di rojnameyên xwe de biweşînin. Divê gelê kurd vî yekê jî baş bizanibe ku di warê çand û hunerê de nikarin ji rojnameyê rojane baş sûdê wergirin. Di vî warî de barekî mezin dikeve ser milê lêkolîner û lêgerînerên kurd. Divê ew xebat û babetên di destên xwe de ne bidin me, da ku em biweşînin. Wê gavê çî ji destê me were, emê bikin ji bo xwendevanên xwe.

Hetan niha wê dest avête karekî wi-

Divê xwendevan xwe ji psikolojiya veşartina rojnameya xwe, xelas bikin. Em ne rojnameyêke illegal in. Dibe ku dewlet vî navî li me bike û bi vî awayî were ser me. Lewre jî kesên ku karên bi dizî dikin, ne em in dewlet e. Em karêkî bi rûmet bikin, hewce nake ku em xwe vegêrin.

ha an na? Mesela kurdên lêkolîner û hunermend hene, berhemên wan hene li Ewropayê we ji wan alîkarî xwest?

● Me dest avêtiye gelek deveran. Dibe ku me hinek kes ji bîr kiribin jî. Heta ji me hat me xwe gihande dostên xwe, lêkolîner, nivîskar, hunermend ên kurd û pêşverû. Heta me ji wan re wiha jî got: “Hûn dikarin li ser navê me jî xeber bidin.” Lê mixabin em nikarin bibêjin ku heta îro me encameke baş bi dest xistine.

Ji bilî nûçeyan mijarên ku hûn li ser difikirin ji bo gel feydeya wan heye çî ne?

● Em her gav vî dibêjin; rojnamevanî bi tenê ne nûçeyanî ye. Bi taybetî ji bo rojnameyêke wekî me ku muxalîf be, divê em hem nûçeyê bidin

û hem jî şîroveyê bikin. Dema me ev yek kir, wê çaxê em dikarin ji xwe re bibêjin ku em rojnameyêke alternatîf û dijber in. Heta îro me bi awayekî giştî, nûçe dan, lê me şîroveyên xwe nekirin. Ji îro û pê ve dê di nava nûçe û şîroveyan de hev kêşe hebe. Mesela îro çeteyên li hole ne, bi hev ketine.. ev bixwe nûçeyê. Bêhna nûçeyêke baş û binirx jê tê. Lê divê hindik be jî mirov şîrove bike, ka çima nakokî çêbûne, di navbera kê û kê de ne...

Beriya her tiştî îro kêmasiya me, nebûna şîroveyan e. Sehkirina me heye, dîtina me heye, hîskirina me jî heye, lê em nikarin şîroveya xwe bikin.

Di çapemeniya burjûwazî de an jî di ya din raqîbên we hene?

● Tiştêkî bi vî rengî tune lê. Di warê demokrasî, aşî û azadiyê de me hedefek daniye ber xwe, di vî warî de em bi biryar in. Armanceke me jî ev e ku li hemberî çapemeniya derewîn û rengîn yekîtiya çapemeniya muxalîf sosyalîst û welatparêz were avakirin. Divê merhaleyê de, helbet raqîbê me wê çapemeniya rengîn be.

Xwendevanên we kî ne û çiqas xwendevanên Ülkede Gündemê hene?

● Xwendevanên me ango girseya xwendevanên me rasterast ji şerê qirêj nesîbê xwe distînin. Mirovên wan hatine qetilkirin, gundên wan hatine şewitandin, qismek xwendevanê me jî di fab-

in ji ber ku di rojnameya rojane de gelek caran derfet tune ku tu wan biweşîni, di warê agahdarî, perwerdehî û ji bo şîrovekirineke baş xebateke bi vî rengî pêwîst e. Mesela bûyereke ji dîrokê heye, lê îmkânên me tunene ku em wê di rojnameyê de biweşînin, wê gavê em wê di ‘Ekgündem’ de diweşînin.

Hûnê li gorî rengên nûçeyan, nûçeyan hîlbijêrin wekî nûçeyên ku tene sansûrkirin hûnê biweşînin?

● Wezîfeya me ya sereke ev e ku çî nûçe werin destên me, em wan biweşînin. Mesela em dibêjin li Tirkiyeyê şerekî qirêjî heye, divê bi awayekî objektîf em nûçeyan bigihînin xwendevanên xwe. Eger gundiyeke ku di nava şer de be, ji me re agahiyan bişîne, an jî ragihînin raya giştî, ew bi xwe rastiya gel e. Li hemberî kê sekinî be, bila bisekine, ragihandina wê nûçe û bûyerê wezîfeya me ya sereke ye.

Hûn rojnamevanên kurd yê li Ewropayê çawa dibînin û hûn ji wan alîkariyê çawa dixwazînin?

Ez ji rojnamevanên Ewropayê re tiştêkî nabêjim. Lê ew kesê ku ji xwe re bibêje ji bo ku aşî û demokrasî li Tirkiyeyê pêk were ez dixwazim bi we re rojnamevaniyê bikim, deriyê me her gav ji wan re vekirî ye. Kesên ku vî yekê dikin hene jî. Em bawer in ku piştgirî û alîkariyên bi vî rengî wê zêdetir jî bibin.

Mesaja we ya ji bo xwendevanên çî ye? Hûn çî pêşniyazî wan dikin?

● Beriya her tiştî em dixwazim vî mesajê bidin xwendevanên xwe: Divê xwendevan li dengê xwe xwedî derkevin. Rojname ya wan e. Divê li xwe xwedî derkevin. Lê divê bi awayekî zanistî û bi rêxistinî li rojnameyê xwedî derkevin, heger jî rastiya şer ne agahdar bin di warê xwedî derketina rojnameyê de wê zerar bidin doza xwe. Divê tu car em malzeme nedin hêza li hemberî xwe. Em bawer in û her dem dibêjin ku xwendevanên me politîk in. Rastiya şer baş dizanin û xwedî li rojnameyê derdikevin. Xwendevanên me herdem wê bibin muxabîrên rojnameya xwe. Ev yek wê me ji koletiyê rizgar bike.

Li aliyê din divê xwendevan xwe ji psikolojiya veşartina rojnameya xwe, xelas bikin. Em ne rojnameyêke illegal in. Dibe ku dewlet vî navî li me bike û bi vî awayî were ser me, lê divê em ji psikolojiya dizî û nepenî xelas bibin. Lewre jî kesên ku karên bi dizî dikin, ne em in dewlet bi xwe ye. Eger em karekî bi şeref û bi rûmet bikin, hewce nake ku em xwe veşêrin. Her tiştê me vekirî ye, wexta ku me ev psikolojî jî ser xwe avêt, emê zêdetir bi pêş bikevin.

HEVPEYVÎN: AZADIYA WELAT

Binefsa Narîn û Cembeliyê Mîrê Hekarî -v-

Mala bavê Binefsê konê xwe bar dikin û bi rê dikevin. Tê nê derdikevin cem Dewrêş Begê, Binefsê tînin li Dewrêş Begê mar dikin û daweta wan dikin. Em niha werin cem Cembelî:

Pîra cezû vedigere tê cem jina Cembelî jê re dibêje: "Xanim, min karê te çêkir, êdî Cembelî di xewnên şevan de jî Binefsê nabîne."

Haya Cembelî jî ji bayê felekê tune ye, qirçîna def û zirnê ye, êl ji xwe re dawetê dilîze, roja çilê wan diqede, siwar û berbûyê dawetê siwar dibin, berê xwe didin Mêrga Tewrêzê ku herin bûka xwe bînin. Gava bi diyarê mêrgê dikevin, bala xwe didin rasta mêrgê ku ne kon maye, ne bûk maye. Qêrîna teyr û tilûran e. Siwar û berbû dibêjin: "Weyla serê axê xwar be bi ser axê de, kî çî zane konê kîjan miritiban di vê derê re derbas bûye, axa jî çav berdaye qîzika mirtiba. Siwar û berbû careke din bi destê vala bi ser axê de vedigerin.

Cembelî jî li ber deriyê malê çavên wî li riya bûkê ye. Bala xwe didê siwar û berbû ji jêr ve hatin tev bi mede ne. Def û zirne lê nakeve, Cembelî baz dide pêşiya wan, dibêje: "Gelo çî bû, çî qewimî çîma def û zirne lê nakeve?" Dizivire ser dengbêj dibêje: "Lawo tu çîma kîlîma nabêjî?" Dengbêj jê re dibêje: "Serê te bixwe bi ser te de, kî çî zane te qîzekî mirtiban li ku derê dîtiye, te hew qas mirov xistine pey qîzikê. Emê herin mirtiban li ku derê bibînin qîzikê ji te re bînin?"

Cembelî bi dilekî bi kul dizivire aliyê malê, gazî Aşiq Omo dike, dibêje: "Hespê min zîn bike, ji min re bîne." Cembelî li hespê xwe siwar dibe, Omo jî ji paş ve dide pey. Xwe ji jor de berî mêrga Tebrêzê dikin tînin li şûna konê Fariz Begê digerin, lê dinêrin li dewsa konan ba û bobelîsk rabûye, ji toz û xebare pêştir tiştê tune ye. Cembelî ji xwe re dibêje: "Binefsê li vir ji min re nan çêkir, ji vê kaniyê ji min re av anî, li ser vî kûçikî tilol dibe, bala xwe didê di bin kevir de pînekî pêçayî dibîne. Pîne ji erdê hildide ji hev vedike, di nav de nameyek, du heb kap û du heb zêran dibîne. Dizivire ser Omo, dibêje: "Omo tu dizanî maneya van kap û zêran çî ye?" Omo dibêje: "Na axayê min ez nizanîm." Cembelî dibêje: "Omo maneya van zêran û van kapan ew e ku, eger tu mêr bî tu yê li pey min werî, ev zêr pereyê riya te ye, eger tu ne mêr bî, tu van kapan hilde here di nav zarokan de ji xwe re bilîze." Cembelî dema nameyê dixwîne ku eşq û hezkirina Binefsê fêr dike, vedigere ser Omo dibêje: "Ez êdî bi te re venagerim nava êlê, ez bimirim jî ezê li pey Binefsê herim." Dibêje: "Heta ku ez vegerim, êla min, malê min, milkê min tev ji te re."

Omo dike nake Cembelî ji riya xwe

venagere. Cembelî xatirê xwe ji Omo dixwaze, li hespê xwe siwar dibe dikeve serê rê. Çol û çolistan, berî û beristan, teze serê Cembelî kete xax û lorên giran.

Cembelî pir tê, hindik tê xwe davêje gundekî, li perê gund xwe davêje malekê. Dibêje ezê li malikê çayekê vexwim û derbas bibim. Gava li derê malikê peya dibe, dibêje: "Malê hûn mēvana xweyî dikin?" Pîrek derdikeve pêşiya Cembelî dibêje: "Mēvan mēvanê Xwedê ne, kerem bike were hundir."

Cembelî li ber derî hespê xwe girê dide derbasî odê dibe û rûdine. Pîr bilez avê dikelîne, ji Cembelî re dibêje: "Rabe serê xwe bişû, niha tu ji rê hatî westiya-yî." Cembelî radibe serê xwe dişû, pîr nan û çay didê, Cembelî dibêje: "Dayika pîr, de tu êdî destûr bide ezê rabim bi rê bikevim!" Pîrê jê re dibêje: "Bi xwedê te şaş kir tu hatî ketî hundir, êdî ez te bernadim." Cembelî jê re dibêje: "Hey hewar, hey medet, tu çîma wiha dikî, tu di şûna dayika min de yî, tu dawa çî li min

Pîrê bala xwe didê Cembelî nasekine, dibêje belkî ez Cembelî bi qîza xwe bidim xapandinê û Cembelî bidim sekinandinê:

Pîrê dibê:

*Cembelî dilê min dibê ye
De tu sebir bike heya êvarê
qîza min Xeyal Xanim bila vegere ji bēriyê ye*

Tu ji êvarê heya sibê bikeve taxima singê

Xeyal Xanimê jixwe re bike kēf û zewqê ye

*Sûretê wê mîna henarê Dörtolê ye
Memikên wê mîna sêvê Meletiyê
sor bûye li serê darê ye*

Bejna wê mîna takrihana li serê Sîpanê ye

Mîna gul û sosinê ku vedibin li serê Sîpanê ye

Ji xwe re pê re bike kēf û zewqa dinê ye

Pîştî van gotinan Cembelî bala xwe didê ku çareya ku xwe ji destê pîrê xelas bike tune ye; dibêje ezê sebir bikim heya êvarê ku qîza pîrê were, ez fen û fûtekê li serê pîrê û qîza pîrê çêbikim û xwe ji destên wan xelas bikim.

Bila Cembelî ji xwe re di hundurê odê te rûne; em werin ser pîrê û qîza wê:

Dibe êvar Xeyal Xanim ji bēriyê tê, bala xwe didê mēvanek di oda wan de rûniştîye mirov qēmîş nake li bedewbûna mēvan mēze bike. Xeyal Xanim dibêje dayê ev mēvanê me kî ye? Qey ev mēvan melaiketan ji min re şandiye?

Dayika Xeyalê dibêje: "Na lawo melaiketa ew ji min re şandiye"

Li ser Cembelî pîrê û qîza xwe, ew dibêje na Cembelî yê min e; qîza wê dibêje na Cembelî yê min e! Li ser vê yekê her du radibin li hev dixin. Paşê pîrê gazî qîza xwe Xeyal Xanime dike û jê re wiha dibêje:

*Xeyal Xanim dilê min dibê ye
De tu dizanî dayika te ya pîr ma ye bē mēr li malê ye*

*Kesek min nastîne li dinê ye
Tu qîzeke xweşik û ciwan jî here xortê mîna xwe bibîne li nav êlê ye
Ji xwe re bi xortan re bikeve kēf û zewqê ye*

Tu Cembelî bihêle ji bo min pîrê ye lori lori loori lori

*Xeyal Xanim gazî pîrê dike:
Dayê dilê min dibê ye, kelbê dilê min dibê ye,*

*Melûnê dilê min dibê ye
Lê tu nizanî ez vî xortê han ji te re nahêlim li malê ye*

*Tu rabe xwe berde nav êlê ye
Kalê mîna te pir in, tu ji xwe re yekî bistîne li nav êlê ye*

BERHEVKAR/
SERVET YÜKSELIR

dikî?

Pîrê dibêje:

*Lo lo xorto dilê min dibê ye
Ev pazdeh salê min e ez mame bē mēr li vê derê ye*

*Ez digirim nagerim ji xwe re mēra nabînim li dinê ye
Min îro tu girtiye ez êdî te bernadim li vê derê ye*

Ez ê te xwedî bikim di nava cih û nivîn da bi kakilên gûzê ye

*Lori, lori, lori de loori lori
Cembelî jê re dibêje:
De metê dilê min dibê ye,
kelbê dilê min dibê ye,
melûnê dilê min dibê ye
De tu bidî xatirê Xwedê ye
Tu riya min berde li vê dinê ye
Çavên dergistiya min*

*Binefsa Narîn qerimiye
Li riya Cembelî Mîrê Hekarîya Berde bila xwe bigihîne
Binefsa Narîn li dinê ye*

Li navendên çandê çalakiyên ve hefteyê
Li NÇM'ya Stenbolê

● **20.7.1997 Yekşem:** Konser: Grup Kıvılcım "ji Qepqasyayê
ber bi Anatolyayê ve", saet:14.30

Dîlan- Gulên Mezra Botan, saet:18.00

● **23.7.1997 Çarşem:** Semîner İsmail Göldaş Peymana
Lozanê, saet:18.00

● **25.7.1997 Fr:** Ji Beşa Sînemayê film: Iz (şop), Derhêner:
Yeşim Ustadoğlu saet:18.00

● **26.7.1997 Şemf:** Defîleya Yekîtiya Malbatên
Mezopotamyayê. saet:14.30

Şano: Ji Teatra Jiyana Nû listika Rojbaş, saet:18.00

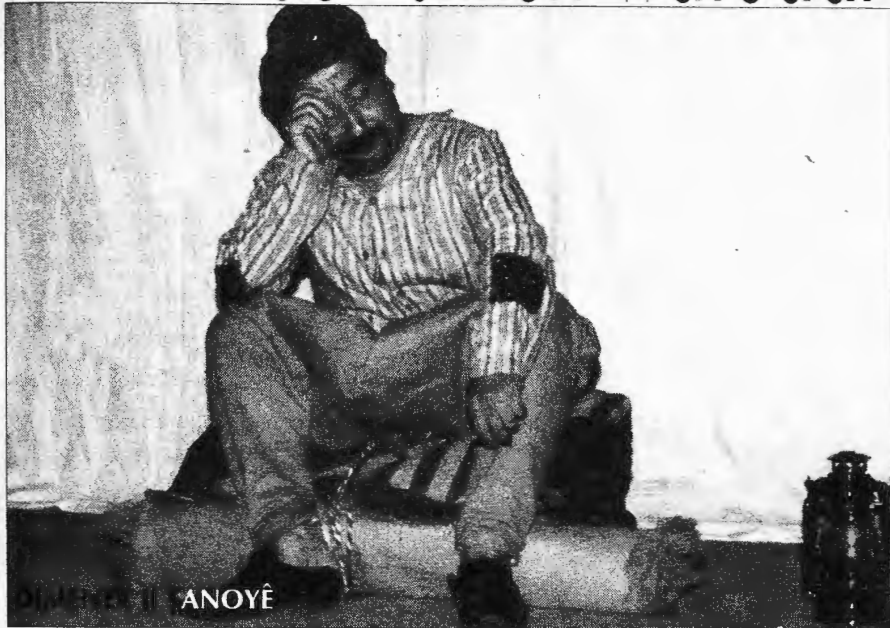
Li NÇM'ya Îzmîrê

● **20.7.1997 Yekşem:** Konser Koma Welatê Rojê, du
seans:14.30-18.30

● **26.7.1997 Şemf:** Xwarin (Roja Xwarinên Netewî ê Kurd),
saet:19.00

AWIR

Ji welêt du listikên watedar

ANOYÊ

Şano humereke girîng e ji bo gelê dinyayê. Pêşkêşkirina jiyana gelekî bindest karekî bi rûmet e. Di nav kurdan de jî piştî salên 1990'î pêwistiya şanoyê xwe nîşan da. Li gelek cihên Kurdistanê û Tirkîyeyê, bi taybetî jî li metropolên mezin digel gelek zordestî û qedexekirinan jî car caran hinek listik derdikevin ser sahnayê.

Şano di hişyarkirina gelekî ku ji rastîya xwe dûr e û li ser çand û hunera xwe ne xwedî zanîneke dorfireh e, alaveke pêwîst e.

Ji Kurdistanê komeke şanoyê li Stenbolê li Navenda Çandê ya N. Fazıl Kısakürek roja şemiyê (12'yê tirmeha 1997'an) du listik pêşkêş kirin, yek ji wan Oç (tol), ji hêla Orhan Asena ve hatiye nivîsandin û ya din jî "bir ishaksin, bir cemil (tu îsheqek î, tu cemilek î)" ji hêla Yılmaz Erdoğan ve hatiye nivîsîn.

Navê koma ku ev listik pêşkêş kirin, Diyarbakır Halk Oyuncuları (Listikvanên Gel ên Amedê) ye. Listika yekemîn "Oç" bi derhêneriya xebatkarê komê Emin Yalçınkaya hatiye amadekirin. Listika Oç ji aliyê komê ve bi şeweyekî baş hatiye amadekirin, lê hin kêmasiyên malzemeyên teknîkî jî tê de hene. Listik çirokeke klasîk a kurdan e. Yanî yek ji keçîkekê hez dike û nikare bi dest bixe an axayê gund dest datîne ser keçê, an jî hin malbatên dewlemend. Bi kurtî di listika "Oç" de senaryoyeke wiha heye. Hesso ketiye pey Kezbanê, xewnan dibîne, wekî dînan li gastîna diçe û tê, daxwaznameyan dinivîse dide dadgehê, lê dadgeh jî piştgirîya axê dike. Belê bi ser

ev qas tîştan de şûrê edaletê jî li ser serê wî li ba dibe. Hesso her çiqas qûrîn û gazîna jî dike jî bêfeyde ye, daxwaza axa bi ser ya Heso dikeve û Kezban jî axê ra dimîne. Di vê listikê de listikvan rolê xwe baş pêk tînin. Listik bédadiya li Tirkîyeyê bi awayekî zelal dide nîşan.

Listika duyemîn jî bi derhêneriya M. Sait Alpaslan ve hatiye holê. Naveroka listika bi navê "bir ishaksin bir cemil" siyasi ye. Di listikê de mirovekî ji doza siyasî tê girtin û dikeve girtîgehê, di girtîgehê de jî mirovekî ku ji doza adlî hatiye girtin, heye. Ev mirov xwediyê bawerîyeke xurt a îslamî ye, lê insanekî nezan e. Girtiyê siyasî dixwaze bi wî re têkiliyê deyne, lê ew xwe jê dûr dixwe, naxwaze ku navê wî bi yê siyasî re derkeve. Mirovê siyasî dixwaze ku pê bide zanîn, ew jî bo neheqî ya ku li ser gelê kirin li wê derê ye. Di navbera wan de dostaniyek çêdibe, lê girtiyê adlî hêviya xwe ji serokomarê tirk nabire, di dawiyê de jî dibê qurbanê ve bawerîya xwe. Belê di vê listikê de kêmasiyeke bicihanîna rolê siyasî heye. Wekî listikeke sansûrkirî jî tê xuyan, hin tîşt bi zêdeyî veşarî mane.

Her wiha listikvanên şanoyê hez kirine ku coşeke mezin bidin nîşan, lê ev yek pêk nehatiye. Digel vê jî ji ber ku ev kom jî welêt hatibû di dilê gelek temaşevanan de germahiyeke pêk dianî.

Listikvanên Gel ên Amedê: M. Emin Yalçınkaya, Şabettin Dağ, Vural Tan-tekin, Uğur Akmeşe û M. Sait Alpaslan.
AZAD ALTUN

TÎŞK

LERZAN JANDİLM

"Heşê mordemî
texteyê
cerebnayene niyo"

Binê manaya na vatena de çiyê zaf qedrî vindetiye. Heş, fam, fikir, mezg vir aziyena şiklê hereketê mordemî de, şikle bawariya mordemî de, meselayan de niyadayen û îzahkerdena mordemî de rolêde girs kay kenê. Bê nînan mordemî (însan), mordemêde xoser, azad niyo. Bê nînan mordem nêşikîno xoser, azad bifikiro û angoranê naye jî (angoranê fikr û bawariya xo) hereket bikero.

Ma, heşê mordemî kotî beno texteyê cerebnayene? Cewabê perse, ziwan (zon) o. Yanê heşê mordemî warê ziwan û xebetnayena ziwanî meselayêde ebi kêf niya. Eke kam çi amê verê fekî vaco, manayêde bingeqesan, manayêde yewbînan (jûbînî) famkerdene nêmanena. Kesî yan naye ebi nezanayene kene, yan jî ebi zanayene. Eke yew kes ebi nezanayene naye bikero, sebeb ci beno wa bibo (ma vacîme nêwendene, dibistan nêşiyayene, wayîrê ziwanêde defînitîv- (konkretî) nêbiyene) mordem şikîno na yewe (jûyê) fam bikero. Hama eke yew kes yan jî kesî, qomî naye ebi zanayene kenê, ganî mordem bifikiro. Nê kesî, qomî na yewe qeyî ebi zanayene kenê?

Ma vacîme Tirkîye de nameyê yew teror û cinawirî veciyo. Her kes terorî ra, cinawirî ra qesê keno. 'Terorê trafikî', 'cinawirê trafikî' ûêb. Yan jî nameyê welatperwerîye, welatxayîniyeye veciyo. Kesê mafya biyê û benê "welatperwer", kesê welatperwerî benê 'xayîn' û 'xorote', tîranî, sistemê koledariye, diktatoriya bona-partîste bena, 'demokratîk', 'laîk'. Kesê nedemokratîk û nelaîk jî benê 'demokratîk' û 'laîk'

Na tewetebiyene yan jî tewertekerdênêde xirab a. Na nîşanê armanc û mentalîtaya koledarî ya. Serba naye jî koledarî tim hama tim bingepersan de, zanayane şaran de, heşê kesan de key kerdo û ewro jî kay kenê. Çiyan ebi nameyê dînan name nêkenê, nameyan vurnenê. Naye jî ebi înat, hatanî ke destê dînan ra amê, kenê. Koledarî heşê bindestan hênî manipule kenê, mezgê dînan hênî şunê ke bindestî mefkirîyê, vatena koledarî zê koledarî fam bikere, îtiraz mekerê.

Bindest ganî mevîno û mevaco; Ma çi eleqaya teror û qezayanê trafikî piya estê? Yan jî ke 'terorê trafik' esto, sebebê dê nevirastena rayan niya?

Ewro jî hênî aseno ke hukumato newe jî nê metodan xebetnenino. Ecevît meselaya şarê ma ebi pêdemendene, ebi faqiriye name keno. Qey ti vana na mesela teze Ecevîtî keş kerda, zaf çiyêde bi qedr doz kerdo. La belê Ecevît huneke 'sasyol demokrat' bî jî na şoveniya dê biye û nameyê daye jî 'welatperwerîya sosyal demokrat' bî. Demoke Ecevît 'sosyal demokrat' bî jî, welatê xo ra heskerdene, wayîrê heqa xo verciyene, bena 'xayîniyê' û 'teror' bî. Sistemî vuriyayî, bawarî vuriyayî, Afrîkaya Başûrî vuriye, ebi kilmiye dinya vuriyê, la belê Tirkîyê saya sarê polîtîkvanê xo (ha çep ha raşt, ha laîk antîlaîk) leşkeriya xo nêvuriye.

Ham ewro koledarî naca çiyê xo vîra kenê. Ê, yanê koledarî heşê mordemanê ma de nêşikîne cê verî kay bikere. Çimke şarê ma îndî nameyê çiyane muso û zano.

Naca karê koledaranê baqilan o wo ke na realîteya şarê ma, zanayena şarê ma qebûl bikero, angorê dayê jî gaman berzo. Raştiye jî a wa, ke nê gamî bêrê eştene, na gonî bêro vindamayene. Eke nêkerd se beno? Zê ma ê jî zerar vînenê, binê nê mobalî de verê dîrokê de hesab danê.

Ji baxçeyê çanda gelêrî çend kulîk

- ◆ Ji xelkê re jîr e, ji xwe re kor e
- ◆ Xwedê mal û milk da we, yê me jî mêranî û simbêl daye me
- ◆ Destê tenê deng jê nayê
- ◆ Darê xwar ne ji erdê re dibe, ne jî ji bêrê re dibe
- ◆ Lihevanîn, ji jêhatîbûne çêtir e
- ◆ Peyva pir ji mêrikê ehmeq re ye
- ◆ Dawe têkeve mista mêrikê xerab, çênabe
- ◆ Tiştê biçûk mezin neke, yê mezin jî biçûk neke
- ◆ Roj bi rîtinê naçe ava
- ◆ Goşt bê hestî nabe
- ◆ Biratiya min û te wek a gur û rovî ye
- ◆ Tirs, mêrga rovî yê
- ◆ Birakê xwarinê tim xeyidî ye
- ◆ Dost di cihê teng de belî dibe
- ◆ Mêr li meydanê belî ne
- ◆ Mêr ji bo mirinê ye
- ◆ Timahî birakujî ye
- ◆ Ê bilind bifire, wê nizm bikeve
- ◆ Mastê ceribandî ji yê neceribandî çêtir e
- ◆ Qarê pîreka dewê çêleka
- ◆ Kero mîna her ro
- ◆ Çû seferê hat kerê berê
- ◆ Eqrabatî zêrê veşartî
- ◆ Tu bitirsî jî wê zîkê te bişewite
- ◆ Qîz li ser hespê ye, kes nizane qismetê kê ye
- ◆ Qîz sêva li ser darê ye, her kes çokê xwe diavêjê
- ◆ Tiştê mirov jê bibehice wê bê pêşiya mirov
- ◆ Hevalê barê ketî tuneye
- ◆ Hevalê agirê xweş pir ne
- ◆ Dilê bi xezeb nagihêjê mirada
- ◆ Piştî tengasiyan firehî ye
- ◆ Piranî mêranîyê betal dike
- ◆ Mêrikê çê li paşê xerab nasekine
- ◆ Çavê şerpitî ji yê kor çêtir e
- ◆ Peyvê pêşiyên talan nabe
- ◆ Gedek yemişê malê ye
- ◆ Aqil taca zêrînî ye, ne li serê her kesî ye
- ◆ Tu agir bî, tu ancex xwe bişewitînî
- ◆ Kar û xisar birayê hev du ne
- ◆ Jê keto pê keto
- ◆ Kîja xêr be Xwedê wê bike
- ◆ Tiştê xweş ji yê nexweş çêtir e
- ◆ Ji keda lepa kes têr naxwe
- ◆ Dewlet dewlet bûya millet nedihat di vî halî de dernediket
- ◆ Nezantîyê şer nekiriye,
- ◆ Law gavekê di pêşiya bavê de ye
- ◆ Îşev sinik hatiye zê
- ◆ Te li ser piştê gê û masî sekindandiyê
- ◆ Xew û mirin yek e
- ◆ Heya mirinê gav û çav
- ◆ Dunya saeta mirov tê de ye
- ◆ Bela meriv ji ber nigê meriv dertê
- ◆ Her malekê daşek
- ◆ Telîkek goşt her eyb û arê însan wînda dike
- ◆ Her malekê dînek
- ◆ Mar qulika xwe nas dike
- ◆ Rev nivê mêrantîyê ye
- ◆ Tu nekî, tu naxwî
- ◆ Dunya hola vala ye
- ◆ Hezar carî bifikire û carekê bêje
- ◆ Kew dijminê qewmê xwe ye
- ◆ Ji garanê çû niha golika xwe
- ◆ Meriv ne di malekê de be, meriv nizane hewalê
- ◆ Dizan ji dizan dizî erd û ezman lê pirsî
- ◆ Mêvanê derewîn carekê nêr dixwe
- ◆ Mêvanên destvala ne bi xêr û ne bi ala
- ◆ Ker ker e, ku tu bajo wê here
- ◆ Bila ne di meriv de be, bila di hevalê meriv de be
- ◆ Mirov li xeribiyê kor e
- ◆ Gur pîr dibe, dibe qeşmerê roviya
- ◆ Girara pîra tim kizirî ye
- ◆ Bira debir ji meriv bimîne bira meriv jê nemîne
- ◆ Karçiyê xwe ye û şêrnê hevala ye
- ◆ Texbûrî ji gayê cot re namîne
- ◆ Bi biçûka re biçûk e, bi mezinan re mezin e
- ◆ Namûs nema li bûka, xew nema li zaroka
- ◆ Ga piştî baranê cil nake
- ◆ Desthilanîn fereca xêrê ye
- ◆ Ço (dar) ji cenetê derketiye
- ◆ Şêr ji meydan dikeve, rêvî tewl dide xwe
- ◆ Rêvî ji baranê bitirsîya wê ji xwe re kurkek çêkîra
- ◆ Xwedê teala kesî bêhiş neke
- ◆ Xwedê kesî ne şaş bike, ne faş bike
- ◆ Şaş kir faş neke faş kir, (bila) kaş neke
- ◆ Pîrek darekî şkestî ye
- ◆ Ker bi kerîtiya xwe di neqebekê de dikeve cara dudûya tê re naçe
- ◆ Bifiroşe kerê reş, bide xwarinê xweş
- ◆ Tu kar bikî tu birçî namînî
- ◆ Destê betilî li ser zîkê têr e
- ◆ Te destekî da bila destê dinê pê nehese
- ◆ Xêr bike berde ber çem
- ◆ Xêrê bike bila xêr bê pêşiya te
- ◆ Bûkek anî bi lez û bez, sivika malê ma ez
- ◆ Warê xwe genî neke
- ◆ Diya mirov tim lawan nayine
- ◆ Konê reş bênamûsiyê naxwaze
- ◆ Gurî bûye, xwe di dîwaran dide
- ◆ War ew ware, bihar ne ew bihar e
- ◆ Gayê xerab tim golik e, zîlamê xerab tim lawik e
- ◆ Erd zevî tîne, cotkar pesnê xwe dide
- ◆ Bêrxê xelkê di koza meriv de mezin nabe
- ◆ Ger bilind e, heyî carekê riya meriv pê bikeve
- ◆ Dinya dara meraqê ye
- ◆ Xwîn bi xwînê paqij nabe, xwîn bi avê paqij dibe
- ◆ Xwîna wî ne hêjayî pênc quruşa
- ◆ Qîza qereçî nabe xatûn
- ◆ Ez geriyam Şam û dinê xelas nebûm ji ber mirinê
- ◆ Benîştê dîna ji litirê ye
- ◆ Malê meriv pêş çavê meriv e
- ◆ Benîşt cûtiyê xem û xeyal ji dila çûyê
- ◆ Mirov pîr dibe, dil pîr nabe
- ◆ Kewê gotiye ez hivdeh hêka nakim wê hivdeh kul di min de werin
- ◆ Zîkê diya baxçeye jê dikeve her awayî
- ◆ Çavên li derîya xwelî li serîya
- ◆ Ya xal e, ya fal e
- ◆ Golikê malê ji gayê malê natirse
- ◆ Wek ê ber devê weled camiyaye
- ◆ Cîranê meriv nebaş be, meriv jê direve
- ◆ Mêrê baş ne dipirse li paş û ne dipirse li pêş
- ◆ Hingê min got zîman golik di devê min de hat
- ◆ Peyvê zilama, di civatê de kêrtê hesinî ye
- ◆ Ker bi weris tê girêdan, însan bi peyvê
- ◆ Berê gotiyê emê li bergiran siwar bin, êdî dibêje emê li kerê siwar bin
- ◆ Ez li ku dixim, deng ji ku tê
- ◆ Wer hasilî hasil çû di mûsilê derket
- ◆ Tiştê te got doh bû
- ◆ Her bayek bê tu li ber kevî her avek bê tu li ser bikevî tê ji dinê derkevî
- ◆ Min got lêxê, min negot bikuje
- ◆ Pîrê nemre bihar tê, kalo nemre pincar tê
- ◆ Kêfa wî wek kêfa kerê nêr e
- ◆ Timî li cem wî wekî diwanzdehê adarê ye
- ◆ Devê rêvî nagihêje hejîrê dibê kerik e
- ◆ Nan û şîr taştîya mîr e
- ◆ Nan û mast taştîya serast
- ◆ Ne bela cange ye, çêlek bi ga ye
- ◆ Bû war wara kara, şorbe bû jahra mara
- ◆ Ker têr bixwe, wê tira bike
- ◆ Çira tu kesî vexistî namîne heta sibê
- ◆ Bi rûyê xwe ve ritiye û bi mîza xwe şûştiye
- ◆ Tu bibêje mîza te derman e, wê hilfirîne erd û ezmana
- ◆ Xew ji mewîja xwestir e

Biwêj

- ◆ Benê dû şujînê ye
- ◆ Ka em çî xwelî li serê şeytan bikin?
- ◆ Namûs bûye bexdenûs
- ◆ Wek gurê dev bi xwîn e
- ◆ Wek kîso di qalikê xwe de ye
- ◆ Tu wek gêrikê yî
- ◆ Çûn hefya bavê, qûna dê li ser kirin
- ◆ Kurmê şîrê, heta pîrê
- ◆ Ev hevîr wê gelek av hilîne
- ◆ Xwedê mala mezin biçûk û mala biçûk jî mezin neke

Nifir

- ◆ Xwelî li kesê bêwar be
- ◆ Tu xwîn verişî
- ◆ Jan li te keve
- ◆ Ecêbên giran bêne serê te
- ◆ Tu bikî têr nexwî
- ◆ Hewara te bê
- ◆ Mala te mîrat be
- ◆ Miraz di çavên te de bimîne
- ◆ Agir bi mala te keve
- ◆ Tu xêrê ji xwe nebînî
- ◆ Çûyîna te hebe vegera te tunebe
- ◆ Destê te bişkên

BERHEVKAR: FIKRET NALÇEXAN

Jiyana Rewşen zêdetir kurdistanî dibe

Hejmara nû ya kovara NÇM'ê Jiyana Rewşen bi dosyayeke berfireh li ser Mîr Celadet Bedirxan derket. Di vê hejmara kovarê de Konê Reş, Feqî Huseyin Sağnıç û Zana Farqînî li ser jiyana Celadet Bedirxan û cihê wî yê di dîroka rewşenbîriya kurdî de agahiyên balkêş didin.

Hejmara 10'an a kovarê bi pêşgotineke li ser îxanetê dest pê dike. Di vê pêşgotinê de helwesta PDK'ê ya di dema tevgera dagirkirinê ya Artêşa Tirk de tê rexnekirin. Di vê hejmara kovarê de nivîseke Seroka Giştî ya NÇM'ê Nuray Şen bi sernavê "Vegera ser warê bav û kalan" cih digire. Hesen Zinar di vê hejmarê de li ser rewşenbîrê kurd Nûredîn

Zaza nivîsek amade kiriye. Di vê nivîsê de bi giranî li ser jiyana û berhemên wî tê rawestîn.

Bi boneya salvegera 3'yan a şehîdketina hunermendê şoreşger Ali Temel, endamê-Koma Çiya Hasan Öcalan li ser wî nivîsek amade kiriye. Ev nivîs digel agahiyên li ser jiyana û hunermendiya Ali Temel, bi helbestên wî jî hatiye xemilandin. Di vê hejmara Jiyana Rewşen de nivîsa bi sernavê "Heya kengî xiyaret û ticaret bi xwîna gelê kurd" hem bi naveroka xwe, hem jî bi nivîskarê xwe balkêş e. Lewre nivîs li ser dîroka siyasî ya PDK'ê agahiyên balkêş û cihêreng dide. Her wiha nivîskar Şiyar C. Oremar jî ji rojhilatê Kurdistanê ye. Ev jî ji bo kurdên Bakur tişteki nû ye, lewre ji bilî nivîsên A. Şerîfî dengê kurdên Rojhilat zêde nedigihîşt Bakur.

Ji bilî vê nivîsê gelek nivîskarên kurd bi çîrok, helbest, nivîsên xwe yên lêkolînî di vê hejmara Jiyana Rewşen de cih girtine. Kesên wekî M. Zahir Kayan, Abbas Alkan, Ebdurreqîb Yusuf, Necat Ayaz di vê hejmarê de jî bi berhemên xwe balê dikişînin.

Divê bê gotin ku hem ji aliyê naverokê ve û hem jî di aliyê zimên de ev hejmara Jiyana Rewşen ji yên berê pêşketîtir xuya dike. Ev jî nişana gihîştina kadroyên kovarê ye. Li gorî hejmara 9'an çewtîyên rastnivîs û rêzimanî gelekî kêmbûne. Bi kurtasî mirov dikare bibêje, ev hejmara Jiyana Rewşen zêdetir li ser çand û hunera kurdî ye û jê zêdetir hilma Kurdistanê difûre.

SERWÎSA ÇANDÊ

mehê cih girtine. Li gel van mijaran, bi sernavên wekî 'navê asimilasyonê 8 sal hêvotin', 'di komkirina civanan de berpirsiyarî û afirînerî', 'di destpêka havînê de xwendin û lêkolîn', 'derdê îmtihanê; yên qezenç dikin, yên winda dikin', 'roportaja bi Komelêya Karkerên Înşaatî re', 'Çiyayên And hişyar dibin' nivîs û mijarên rojane û dîrokî hatine nivîsin. Dîsa nûçeyên şer ji welêt û nûçeyên livbaziyan karkerên ciwan jî di hejmarê de cih digirin.

Kovarê dest avêtîye erdnîgariya Kurdistanê û bi sernavê "Welatê Rojê (Qers)" li ser dîrok, erdnîgarî

Weşana ciwanên welatparêz xwe nû kir

Piştî ku kovara siyasî-çandî ya mehane "Özgür Yurtsever Gençlik (Ciwanên Welatparêz ên Azad)" hate girtin, îcar bi navê "Özgürleşen Yurtsever Gençlik (Ciwanên Welatparêz ên ku azad dibin)" kovareke nû derket pêşberî ciwanên welatparêz.

Di kovarê de nîrxandin û roportajên li ser dagirkirina başûrê Kurdistanê bi firehi cih girtine. Bi mebesta salvegerên çalakî û berxwedanên şexisîten şoreşger wekî çar lehengên ku di rojiya mirinê de şehîd ketin û Zilanê, ji devê girtiyên PKK'yî yên jin, girtiyên jin ên ji dozên cur bi cur, daxuyanî hatine girtin û bi kesên di nav gelê roportaj hatine kirin. Her wiha li ser şehîdan Zilanê şîr û nivîsa Serdar Kara; nivîsa bi sernavê 'İntikam Görevi' ji bo 29'ê Pûşperê Serhildana Şêx Seîd (salvegera 72'yan) û nivîs û şîrê ji bo şehîdên 14'ê tîr-

û folklorî bajêr lêkolînek hêja hatîye çêkirin. Bi sernavê "Hêviya min veşarî ye" serpêhatiya gerîla rengêkî xweşik dide kovarê. Tişteki nû ku hatiye pêkanîn jî pêkenok û metelok û xaçpîrsa bixelat e. Ew tişt dîkin kovar zêdetir xîtabî xwendevanan bike û bêhtir balê bikişîne ser xwe.

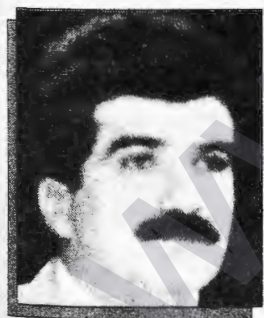
Belê 'rojnamegeriya kurdî bi cebrandinê bi pêş dikeve'. Bi van nivîs lêkolîn û roportajên hêja ku bêhna ked û tabê ji wan tê, dê ev kovar cihê kovara berî xwe bi awayekî xweştir û geştir dagire û deng û awaza ciwanên welatparêz bigihîne welêt.

Mixabin kovar, xwerû bi zimanê tirkî ye, gelek ciwanên welatparêz ên ku bi vî zimanî nizanin wê nikaribin jê sûtê wergirin. Bergê kovarê rengin e û ji 60 rûpelî pêk hatîye.

SERWÎSA ÇANDÊ

Divê kurmê darê tune bibe

AHMET BARAÇKILIÇ

Di rojevê de dagerkirina Artêşa Tirk kuştina kurdan bi helwesta tunekirina hêza azadiya Kurdistanê heye. Di vê demê de ji her demekê zêdetir, pêwîst e ku her kurdek bi kêmasî hinekî bi xwe bihese, hinekî bilive, li dijî hovîtiya roma reş bi arama tolhildanê û ji bo jiyana wekî mirovan li ser wê axa kumaxkirî her tiştî jî nû ve vejîne. Pêwîst e binivîse bifikire, bilive, bi kurtayî gah bin, ferman-darê ARGK'ê û çalakiyan pêk bînin. Riya bingehîn, û hemû rêkên aşî û azadiyê di wir de deraz dibin. Di cîhanê de, bi dehan gelên mîna me di wan riyan de derbas bûn. Çeçenîstan ji van yek e. Bi çekdarî li ber xwe dan, şer kirin, li gorî xwe pîrsa xwe li ser masê çareser kirin.

Pîrsa kurdî ji ber vê çareseriyê diçe, ji bo wê ye ku Komara Tirk bi hovane êrişan

dike, dixwaze hêza beramberî xwe qels û bê hêz bike ku li gorî berjewendiyên xwe binirxîne, ger jê re çareserî tê gotin "çareser bike." Çareserîya pîrsgirêka gelê Kurdistanê, bi rayedarên tirk ên xudanên mêtûyên nijadperest re nayê çareser kirin. Divê mirov ji dijmin gazinc û lomeyan neke, ji wan tu hêvî û daxwaz jî nayê kirin. Ji dijmin re, dijayetiyek mîrxasî pêwîst e. Ji bo xayin û sîxûrên gelê kurd çî pêwîst e? Bersiva van jî cuda nîn e, ji bersiva kedxwarên tûtîr û hêztîr, bersiva bi biryarî pêwîst e, gunehên xayînen axa, niştîman û doza pîroz nayê efûkirin.

Em kurd gotina kurmê darê ne ji darê be, dar pûç û rizî nabe, gelekî dibêjin, divê êdî em nebêjin kurmê darê bikujin dexin, da ku dar şax û gulîyan vede, hêşîn bibe, pûç û rizî nebe, şenatiyê bide derdora xwe, fêkiyan bide. Mesûd Barzanî û PDK jî bûye kurmê doza gelê kurd. Ez ji bo wî navekî din nabînim. Em bibêjin axa, şêx, mîr, serok, politîkvan û her wiha navdar, em xwe dixapînin. Ji ber ku ew ji wan yek jî heq nake û bi cih nayînî. Axa li gorî xwe xwediyê hin prensîban in. Bi cîranê xwe re baş derbas dîkin, pîrsgirêkên di navbera xwe de bi tîkiliyan çareser dîkin. Li aliyê

din bêbextîyan nakin. Şêx jî serok jî û her wiha kesekî xudanê erk û delamet wilo nake. Wilo bêbext nabe, bê prensîb nabe, xwîna nîjada xwe bi destê dijminê kurd dayetiyê ye jî.

Bi rastî vê êrişê 14'ê gulane gelek tişt û rûçikên gelekane eşkere kirin, ew daxuyanî Şerafettin Elçî jî bihîstî, xwendin, vî elçiyê tirkî di demeke wilo da elçîtiya xwe kir. Bi zîmanekî diplomatîk gira xwe da der, verişt, hevkarîya xwe bi sazûmanîya tirk re da xuyan.

Ev mirov dibêje, ez 'mafê kurd diparêzim' serokê partiyekê, welatparêz e, kurdhez e, azadîxwaz e, aşîxwaz, demokrat û hwd. hemû navan li xwe dike. Bi rastî wilo ye? Wilo tiştê balkêş çî ye? Di qada navneteweyî de û bi taybetî li Ewropa tu hêzeke sîvil êrişên leşkerî, şer napesinin, napejîrînin, hemû li dijî êrişên leşkerî, li dijî bombebaran û li dijî çareserîya leşkerî ne. Di gotinê de be jî kes an jî sazî û partî êrişên wilo napejîrînin. Lê Şerafettin Elçî hat li Ewropa civîn çêkirin, daxuyanî dan, got mafê Artêşa Tirk heye operasyonên wilo bike û hwd. Bersiva van çawa tê dayîn û pêwîst e çawa bê dayîn ez ji we re dihêlim.

Gundî û çerçî

çi digerî?" Hepo, matmayî dimîne û dibêje: "Mal xerab, ma tu min nas nakî, ez Hepoyê dostê te me."

Çerçî bi hêrs; "Ez te nas nakim tu kî yî, here karê xwe" Hepo dîsa dibêje: "Kuro çerçî mal xerab ma tu çawan min nas nakî, ez Hepo me. Ew qas sal dostaniya me heye." Lê, çerçî dîsa xwe ji binî derdixe, bi dengê bilind dibêje: "Tu hevalê min ên wisa tune ne, ez te nas nakim." Dibêje û derî digire. Hepo dilşikestî û bi madekî tirş, serê xwe xwar dike ji xwe re dibêje: "Ma heta niha kê xêr ji çerçîyan dîtiye, hevaltiya wan bi kêrî çî tê. Lê, Xweda mezin e."

Sal zivirî demsal bû bihar. Çerçiyê ereb, dîsa firaqên (eşya) çerçiyê li ker û hespê xwe bar kir û ber bi Xerzan çû ku çerçiyê bike. Li Xerzan diçe mêvantiya Hepo. Hepo deriyê xwe lê vedike, bi xizmet û hurmet rê dide wî, piştî ku xwarin vexwarin dest bi sohbetê kirin, di nava sohbetê de Hepo, bi awayekî sîtemkarî got: "Hevalê çerçî, îsal hirç û bezar li zeviyâ min hatine xezebê. Ez diçim nêçirê, lê, ez ji nêçirê re ne jîr im. Nizanim ezê çî bikim". Çerçî bi awayekî bi xwe ewle dibêje: "Hevalê Hepo, ma ji vî tiştî rihetir çî heye. Ji xwe ez nêçirvanekî jêhatî me. Fişek a ku ez ber-

dim vala naçe." Piştî ku çerçî wisa got Hepo bersiv da û got: "Ê baş e, hevalê çerçî! Madem wisa ye, em êvarê herin ber zeviyê nobedariyê." Piştî ku hinekî din sohbet kirin Hepo bi mana destmêj girtinê derdikeve derve diçe ba jina xwe û dibêje: "Binêre hurmet dema ku ez û çerçî çûn nobedariya zeviyê ku hinekî wext derbas bû tu kerê çerçî bera nav zeviyê bide."

Piştî ku tariyê xwe berda erdê, çerçî û Hepo çûn ber zeviyê nobedariyê. Jina Hepo li pey wan çû dawiya zeviyê û ker bera nav zeviyê da. Dema xişê xişê ker tê, Hepo, bi piste pist ji çerçî re dibêje: "De hevalê çerçî, xwe amade bike hat." Çerçî berê çiftê da cihê ku deng jê tê û sekini. Paşê, Hepo got: "De çerçî neskine, de berde." Çerçî got: "Ya bismilâ û du derb li ser hev bera kerê dan. Piştî ku bi bazdan ew ber bi berata kerê çûn, fam kir ku kerê xwe kuştîye. Bi xemgîni û girî got: "Heywax hevalê Hepo, min bi destê xwe mala xwe şewitand."

Hepo got: "Hey dostê qelp û sexte, hey nankorê nankor tu li ber deriyê xwe dostê xwe nas nakî, li nav zeviyê jî kerê xwe nas nakî." De rabe lez bike bicehim. Tu bi ku ve diçî, biçe."

I. TEKDEMİR - M. GÖKÇE

Erebekî sêrtî, li herêma Xerzan çerçîti dikir. Her dema diçe herêma Xerzan li malekê dibe mêvan. Çerçî û xwediyê malê ji hev re dibin heval û dost. Navê xwediyê malê Hepo bû. Hepo mirovekî dilpak û paqij bû. Lê, nexwendî û nezan bû. Dostê dostê xwe, dijminê dijminê xwe bû. Mirovekî merd û ciwamêr bû.

Dostaniya wî û çerçî çend sala dom dike. Rojekê çerçî dîsa diçe herêma Xerzan û dibe mêvanê Hepo.. Çerçî piştî ku nanê xwe dixwe dibêje: "Hevalê Hepo ez dixwazim ku tu jî werî mêvantiya min. Ger tu werî ezê pir kêfxweş bibim." Hepo, li çerçî dizivire û bi devke-

nî dibêje: "Weleh ku rojekê riya min bi Sêrtê bikeve ez soz didime te, ezê werim mêvandariya te." Piştî ku Hepo û çerçî xwarina xwe dixwin, çaya xwe vedixwin, çerçî vedigere Sêrtê.

Di vî navberê de sê çar meh derbas dibin. Rojekê kar û şixulê Hepo li Sêrtê derdikeve, Hepo diçe Sêrtê kar û şixulê xwe diqedîne. Paşê xwe bi xwe dibêje: "Lawo Hepo, ma heval û dostê te, yekî hêja li vir hebû, ma tu çawa lê napirsî?!" Piştî re biryar dide ku here mala hevalê xwe yê çerçî. Diçe li ber deriyê malê di-sekine, li derî dixwe. Hevalê wî yê çerçî tê derî vedike, bi awirên bêwate li Hepo dinihêre û dipirse: "Xêr e, tu kî yî, tu li

BIXELAT... XAÇEPIRSA BIXELAT (77) XAÇEPIRSA

Ş	P	A	F	A	E	S	
Z	L	L	N	Z	E	N	P
R	A	L	T	Z	E	R	I
X	E	W	L	E	R	Ü	S
K	I	N	Q	E	D	D	D
C	K	A	S	A	Q	A	Ş
A	B	A	R	O			
E	R	E	N	I	O	S	
A	J	O	A	S	O		
E	M	N	A	T	R		

Bersiva Xaçepirsa 75'an

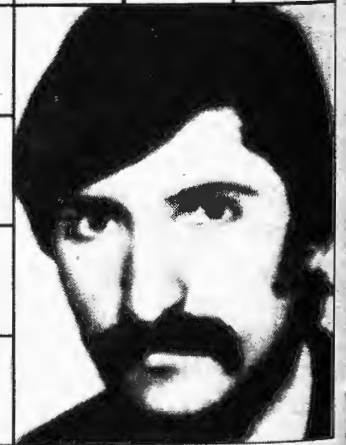
Xaçepirsa me bixelat e. Di 15 rojan de çî bersiv bigihîjin me, emê wan binixînin û bi riya pişkê li 5 kesan belav bikin. Xelata hejmara me ya 77'an Kasete Ciwan Haco (Bilûra min) e

Jêrenot:
Ji bo ku bersiva we bê nirxandin, divê hûn "Peyva Veşarî" di nava qutiyên li bin xaçepirsê de binivîsin û tevî navnîşana xwe ji me re bişînin.

Pênc kesên ku xelata xaçepirsa me ya hejmara 75'an pirtûka 'Ziwanê ma' qezenc kirine. Ömer Tavukçu/ Amed, Jiyan Ronizêr/ Batman, Emin Azık/ Batman, Mahmut Cengiz/ İskenderun, Mehmet Cihan/ Konya

Agahi	Amûreke ritnê	Kesê kirêt	Îrani	Kesê ji mûradiyê	Şerxwaz
Şehîdek (wêne)	Cinavkek		Ûdjen		
3			5		1
Lêv		Êdi		Daçekek	
Qeymax	6	Zeng, pas		Bijîşk	
	(berevajî) weldî		Sembola mag-nezyûmê	Ço. şiv	
	Nanpêj			Ling li ber ketin	
Bermalî			7	Tiştê şewitandinê	
Gihanekek			Av		
	Çiyayek				4
	(berepas) meşrû	2		Cejîn	
Mam		Rû, cihê ku av naçe ser	Qertafa rewayê ya fermânî		
Ava laşê mirov				Peyveke pirsê	
(berepas) Misbet				Notayek	
Agîr	8				
		Tipek	Çavkanî		

PEYVA VEŞARÎ

1 2 3 4 5 6 7 8

WELAT

Rojnameya Hefteyî
(Haftalık Gazete)

Li ser navê
Zerya Basın ve
Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.
(adına)
Xwedî (Sahibi)
CELALETTİN
YÖYLER

NAVÎŞAN
Ayhan Işık Sk. No:23/3
Beyoğlu / İSTANBUL
TEL-FAX
(0 212)
251 90 13

Gerînendeyê Weşanê
(Yayın Yönetmeni)
SAMİ TAN

Berpîrsê Karên
Nivîsaran
(Yazı İşleri Müdürü)
M. SALİH TAŞKESEN

Berpîrsê Saziye
(Müessese Müdürü)
TAHİR ELDEMİR

ÇAPXANE
Yeni Asya Matbaacılık
A.Ş.

BELAVKIRIN
BİRYAY Dağıtım

NÜNERİTİYÊN ME
(Temsilcilerimiz)
Nimînendeyê Giştî

yê Ewropayê:
Mazhar Günbat
Tel: 00 32
53 64 12 62

Brüksel
Medenî Ferho
Suriye:
Jan Dost
Helim Yüsv

Berlin:
Silêman Sîdo
49-30-69002695

Hannover:
Selim Biçûk
49-5721-81360

Munchen:
Mahmut Gergerli
49-871-670884

Stockholm:
Robin Rewşen
46-8-7510564

Bonn:
Ahmet Baraçkılıç
49 228 66 62 49

HADEP: Bi hatina hikûmeta nû jî pest û kotekî kêm nebûn

Partiya Demokrasiya Gel (HADEP), roja 17'ê tîrmehê der barê pest û kotekiyên dewletê yê li ser rayedar û endamên rêxistinên demokratîk de daxuyaniyek da. Daxuyaniya ku ji hêla Cîgirê Sekreterê Giştî yê HADEP'ê Aziz Doğan ve hatiye dayîn, li ser çend bûyerên rojên dawîn radiweste.

Di destpêka daxuyaniyê de tê gotin ku li Tirkiyeyê pîrşîrêkên civakî, siyasî, aborî li benda çareseriyê ne. Sedema çareser nebûna wan arîşeyan, çareser nebûna kêşeya kurdî ye. Di daxuyaniyê de HADEP balê dikişîne ser helwesta hikûmeta nû û dibêje ku divê koalîsyona ANASOL-D dev ji îhlalên ku hikûmeta Refahyol dikir berde û hin gavên erênî biavêje. Li gorî daxuyaniya nivîskî ya HADEP'ê îhlalên mafên mirovan ên ku di 6-7 rojên dawîn de li ser gel û endamên partiya wan pêk hatine ev in: Roja 1'ê tîrmeh 1997'an rayedarê HADEP'a Batmanê Bedrettin Topkan û birayê wî Ahmet Topkan li gundê bi navê Zaxora (Kesmeköprü) bi şev saet di 23'yan de ji hêla 4 kesan (yek ji wan jin bû) ve ku kincên gerîla li wan bûye, hatine revandin. Çavdêrên bûyerê diyar dikin ku du kesên ku hatine binçavkirin li derveyî, li panzera leşkerî û mînbûseke spî hatine siwarkirin. Malbata Topkan û HADEP'a Batmanê serî li sazi-

yên dewletê dane, lê heta vê gavê tu encam bi dest nexistine. Piştî vê serlêdanê îcar jî Navenda Giştî ya HADEP'ê serî li wezareta karê hundirîn, walîtiya herêmî û waliya Batmanê da, lewre jî piştî demekê ji bûroya rêveberîya taybetî agahiyek tê ku Bedrettin Topkan û Ahmet Topkan li Qose- ra Mêrdînê di binçav de ne.

Her wiha deh roj berê (7 tîrmeh) Sekreterê HADEP'a Geverê Hasan Mert hatibû binçavkirin, lê hatibû berdan. Ev sê roj in ku Hasan Mert dîsa xistine binçav. Li Tatvanê Sekreterê HADEP'a Pendikê Alatin Altıntaş, birayê wî Abdullah Altıntaş û muxtarê gundê Söğütlü'ya Tatvan'ê hatine binçavkirin.

Roja 2'ê tîrmeha 97'an, hêzên dewletê avêtine ser gundê Hisaraltıya Dêrikê û 34 kes xistine binçav. Yek ji wan jî berîşkenceyên giran felç bûye. HADEP li ser vê bûyerê dide zanîn ku, Mêrdîn ne di nav sînorên Rêwşa Awarte (Olağanüstü Hal) de ye, lewre jî divê binçavkirin herî zehf 5 roj be, lê mixabin ew 34 kes demeke dirêj e ku

di binçav de ne. Li gorî zagonên CMUK'ê li wê derê hiqûq bînpê dibe. Ji kesên di binçav de yê ku navên wan diyar bûne ev in: Ömer Söylemez, Ferhat Söylemez, Deham Söylemez, Savaş Söylemez, Bilal Aslan, Murat Ateş û Sıddık Aksin.

Roja 15'ê tîrmehê nivê şevê malên Serokê HADEP'a Çêlê Salih İrem û rayedarên HADEP'a Culemêrgê Mustafa Tan û Bedirhan Koç ji hêla tîmên taybet ve hate serobinkirin. Di mal de leqayî lêdan, dijûn û gefan hatine. Dîsa Ahmet Mavigözê ku li PTT'ya Culemêrgê dijixule, dema serê sibê diçe ser karê xwe (roja 16'ê tîrmehê) ji hêla polîsan ve tê gulebaran- kirin. Mavigöz bi awayekî xedar birîndar bûye û ew rakirine nexweşxaneyê.

Her wiha HADEP dide zanîn ku li ser rayedar, dilxwaz û endamên wan tehdita mirinê didome, lê ewê tu car dev ji doza aşî, azadî û demokrasîyê bernedîn.

NAVENDA NÜÇEYAN

aborîzan: ekonomîst
afirîner: xulqîner (yaratıcı)
alav: navgîn, hacet, vasita
ast: sewîye
bawername: destûrname, diploma
bifermînin: kerem bikin, emir bikin
behicîn: acizbûn, zîverbûn, tengijîn
berbû: berbûk (dügün alay)
berêvajîkirin: tahrîfkirin
bêdadi: neadil
dabaş: mijar, babet, mewzû
daxwazname: arzuhal (dilekçe)

Ferhengok
debara xwe kirin: idareya xwe kirin
desthilatdar: serdest (egemen)
erênî: pozitif (olumlu)
faşkirin: ferşkirin, rezîlkirin
gedek: zarok, mindal, sebî, biçûk
gênk: mûrî, gêre (karınca)
girse: cemawer (kitle)
hevkeşe: hemteraz (denge)
kevneşopî: toreyî (geleneksel)

mebest: niyet, meram
navnobûn: navderketin
paşgo: flave
paxav: hesibandin
pesendkirin: tesdîqkirin (onaylamak)
pêdivî: pêwîstî, ihtîyaç
şarezza: pispor, zorzana (uzman)
şerpeze: belengaz, reben, perîşan
tekûz: bêkêmasî, komple
watedar: manîdar (anlamlı)
zanistî: zanyarî, ilmî
xûgî: bertil

Dezgehdarên Kurd: Her tim di bin çav de ne

Cengîz İnce: "Ev yek pirsgirêkeke giştî ye, ne tenê li Stenbolê li her cihê Tirkîyeyê ev êrîşên li ser esnaf, hunermend rewsên bîr û rojnâmevanan û hwd. tê kirin. Wexta li hesabê wan tê, tiştê nabêjin, lê ku ketim tengasiyê wekî gelek tiştên qirêjî ku dikin, bi ser me de jî tên. Gava me dixin binçav, dibêjin: 'hûn endamên PKK'ê ne, hûn alikariya PKK'ê dikin.'

Pişti rapora MGK'ê gelek biryarên siyasî li dijî civaka kurd hatin standin. Bi van biryarên siyasî daxwaz û armanca dewletê ewe ku, çalakiyên kurdan ên wekî çand û hunerî û hwd. bîn astengkirin. Bi talimata serokwezîr, kurdên ku ji ber zordestiyê ji cih û warê xwe koçî bajarên mezin kirine, ji hêla wezîra karê hundurîn ve wekî sûcdarên potansiyel tên nîşandan. Di giştînameya (genelge) veşarî de ya bi sernavê "1997 PKK faaliyetlerine karşı önlemler (bergiriyên li dijî çalakiyên PKK'ê yên 1997'an)" her tişt bi awayekî zelal tê nîşandayîn. Tê fêmkirin ku civîn û brîfîngên artêş û hikûmetê ji kurdan re ne xêr in. Her wiha dewleta ku her dem li metropolan û bajarên Kurdistanê bi awayekî tûj bi ser gel de diçe, bi van biryarên xwe yên dawî jî, bêhtir bi ser gel de diçe.

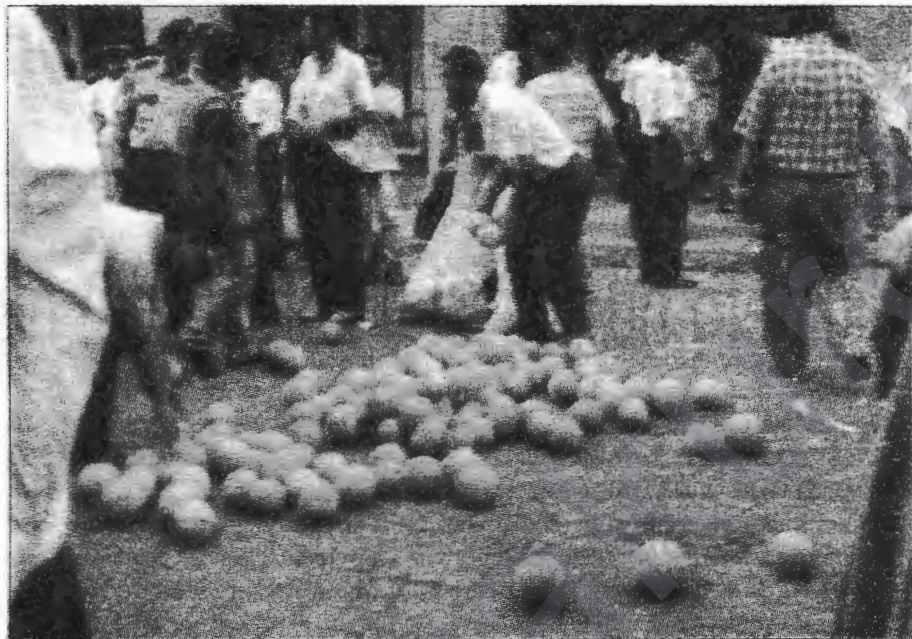
Di giştînameyê de bi giştî li ser dezgehdar û esnafên kurd hatiye rawestî û hatiye daxuyandî ku dezgehdarên li bajarên wekî, Stenbol, İzmir, Enqere, Edene, Antalya, Konya, İçel, Nevşehir û hwd. PKK'ê ji aliyê aborî ve finansê dikin, divê rê li ber wan bê girtin.

Giştînameya ku hate belavkirin

Ji aliyê wezaretê karê hundurîn ve giştînameya veşarî li nêzîkî 80'ê bajarî hat belavkirin. Piştî ku ev giştînameya veşarî ji Walîyê OHAL'ê, Femandariya Giştî ya Cendirmeyan û li Midiriyeta Emniyetê belav bû, li Stenbol û İzmirê bi dest êrîşên xwe yên li dijî dezgehdarên kurd kirin. Bi giştî kurdên ku ji ber şer reviyane hatine metropolan debara xwe bi vî karî dikin. Di van êrîşan de nêzîkî 300 mirov xistin bin çav û dest danîn ser erebeyên wan. Tevî polîsan, zabiteyên belediyeyê jî vî operasyona li hemberî dezgehdaran dimeşînin.

Fermana Operasyonê

Piştî ku fermana operasyonê hate dayîn, li gelek cihên Stenbolê wekî Eminönü, Beyazıt, Laleli û Yenikapı dest bi komkirina dezgehdaran kirin, di vî berhevkerinê de polîs û dezgehdar car caran bi hev ketin. Gelek dezgehdarên kurd vî operasyona li dijî xwe şermezar dikin û wiha dibêjin: "Ev ope-

rasyon li dijî kurdên ku ji Kurdistanê hatine û xwe li vir bi cih kirine ye, her çiqas bibêjin dezgehdar jî dora me dilewitînin an jî pergala bajêr xira dikin, ne wisa ye, daxwaza wan ew e ku di encama operasyonê, de me ji van deran dûr bixin."

Tê xuyan ku dewlet kurdên li metropolan jî rehet bernade. Tevî van êrîşan, sedema ku tê nîşandayîn, sedema ku di giştînameyê de hatiye nîşandayîn e ango "ev dezgehdar PKK'ê ji aliyê aborî ve finansê dikin." Ev yek jî baş nîşan dide ku polîs û zabite daxwaza serokwezîrînin cih.

Giştînameya sala

1993'yan

Ev giştînameya ku di dema 3.1.1997'an de hate belavkirin, dûmahîka biryara ku di sala 1993'yan de hatibû standin e. Ev genelge ji aliyê wezaretê karê hundurîn ve hatiye amadekirin li ser fermana serokwezîr. Di genelgeyê de esasê ku li ser disekinin jî, "PKK li metropolan bi zêde pêş dikeve, PKK bingeha xwe bi vî awayî li bajarên jî xurt dike, divê kurdên ku li bajarê mezin civiyane bîn kontrolkirin." Biryareke ku di vî giştînameyê de cih girtibû jî li ser qursên zimanê kurdî bû. Di giştînameyê de qedexekirina qursan dihat xwestin, li ser vî daxwazê polîsan di ser hinek saziyên çandî hunerî û rê li

ser çalakiyên wan ên ji bo fêrkirina zimanê kurdî girtibûn.

Dezgehdarên Eminönü ji bo vî yekê çî dibêjin

Esnafên Eminönüyê jî ji vî operasyonê para xwe standin. Roja şemiyê 12'yê meha 7'an a 1997'an polîs û zabiteyan dest danîn ser kinc û tiştên dezgehdarên kurd ên li Eminönü, şeş kes xistin binçav û amadehiya êrîşeke mezin kirin, lê nihêrtin ku çapemenî pê eleqedar dibe, dev jê berdan. Li ser vî yekê hin dezgehdar û esnafên Eminönüyê dîtînin û ramanên xwe wiha anîn ziman.

Cengîz İnce: "Ev yek pirsgirêkeke giştî ye, ne tenê li Stenbolê li her cihê Tirkîyeyê ev êrîş li ser esnaf, hunermend rewsên bîr û rojnâmevanan û hwd. tên kirin. Wexta li hesabê wan tê, tiştê nabêjin, lê ku ketim tengasiyê wekî gelek tiştên qirêjî ku dikin, bi ser me de jî tên. Gava me dixin binçav, 'hûn endamên PKK'ê ne, hûn alikariya PKK'ê dikin.' dibêjin. Ev ji bo dewletê mazeret e ku êrîşî ser me bike. Bi piranî jî êrîşên ku li Eminönü dibin, bi tesîra Serokê Belediyeya Navçeya Eminönüyê Ahmet Çetinsaya ye. Wî jî, berê li Kurdistanê sûbaytî kiriye, û ji MHP'ê ye. Ji hinga ku ev însan bûye serokê belediyeyê, xwîne jî devê esnaf û dezgehdarên kurd tîne. Emê jî ji vir pê de li dijî vî bêheqiyê çalakiyê xwe li dar bixin.

Her wiha İkbâl Işık jî, li Eminönü kincan difiroşe, ew jî der barê vî bûyerê de wiha difikire: "Li hemberî vî yekê em jî nizanin ku emê çî bikin. Ji heftetekê du rojan, em di binçav de derbas dikin. Ji standina bertilê bigirin, çî bê bîra we, wê dikin. Emniyet û zabita dibin yek û tên bi ser me de. Em vî tiştê bîr dibin ku ev êrîş û rezîliya ku li ser me dikin, berhema biryarên siyasî ne. Em tev bi hev re tevdigerin. Kêşeya dezgehdaran divê bê çareserkerin, raya giştî jî divê li ser vî bûyerê bisekine, em jî li vî derê mafê xwe yê xebatê dixwazin." Her wiha kincfiroşên din jî, Osman Suvarî, Avnî û Behcet jî wekî Cengîz û İkbâl difikirin û dibêjin "divê raya giştî li ser van neheqiyên ku li ser me tên kirin, bisekine."